СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ТРАВНЯ 1949. — No. 119. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 24, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

КРАЄВА ЖАЛОБА ПІСЛЯ СМЕРТИ ФОРЕСТАЛА

Вашінгтон, 22 травня. — Президент Труман, члени його кабінету й інші високі урядовці віддали почесть небіжчикові Джеймсові Форесталеві, як такому, що стояв на службі своєї країни з посвятою і зрозумінням свого обовязку. „Отой талановитий і відданий справі прилюдний слуга був справдішньою жертвою війни так, наче б він згинув на фронті" —сказав Труман після того, як його сповістили про смерть першого секретаря оборони. Опісля президент видав проклямацію з наказом, щоб національний прапор був вивішений в половині машти на всіх прилюдних будинках на знак жалоби.

Джеймс Форестал, недавний секретар оборони, перебував від 2 квітня в федеральним морськім шпиталі у Бетесда, Мд. для віднайдення здоровя. Попереднього дня він зрезигнував зі свого високого становища, яке він займав від 17 вересня 194 р. Давніше він був підсекретарем секретарем маринарки від 1940 р. і секретарем від 1944 р. За час його урядування прийшла друга світова війна й обєднання всіх трьох ділянок збройних сил в один секретаріят краєвої оборони. Серед безупинної праці він надірвав своє здоровя і тому зрезигнував з відповідального становища. Безпосередньо після приказу до шпиталю появилася оповістка, що Джеймс Форестал вичерпаний зі сил наче б він перебував на полі бою. Після місяця лікування він почав приходити до здоровя, одначе попав у меланхолію. У неділю 22 травня в 2 годині по півночі, читаючи переклади грецьких трагедій Софокля, Форестал кинувся з 13 поверха шпиталю і забився. Його смерть вважають за трагедію і тому вона викликала загальне потрясення й жаль. Його жінка й один син були в хвилині смерті в Парижі. Вони приїхали на похорон літаком президента, який щойно завіз секретаря Ачесона на конференцію міністрів Чотирьох Потуг.

44 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛО В ТОРНАДАХ

З кінцем минулого тижня навістили буревії з Хмароломами кілька стейтів Середнього Заходу, як Пенсилвенію, Вирджінію, Вест Вирджінію, Кентокі, Тексас, Мизурі, Індіяну, Ілиной, Айову. До неділі вечора наспіли звіти з розмірів торнада, які виказують, що найменше 219 осіб було покалічених, а 44 забитих або втоплених. Знищених домів нараховують 900. Фотографічні знимки, поміщені у великих щоденниках, виказують різні дивогляди, які поробили буреві при ломанні дерев, перевертанні стовпів, а навіть і цілих домів.

ЗАСТРІЛИЛИ ІНСПЕКТОРА З ФАБРИКИ ФОРДА.

Виндсор, Онтеріо, в Канаді. — Вилієм Д. Аллен, інспектор фабрик Форда, дістав постріл з рушниці на такий лад, як свого часу постріляно предсідника автомобілевої юнії, Волтера Рутера. Аллен сидів при столі кухні свого дому ранком у неділю, коли хтось стрілив до нього крізь вікно з віддалі сьоми стіп і забив на місці. Поліція каже що нема причини лучити теперішній страйк зі смертю Аллена.

КОМУНІСТИ ПОКЛИКАЮТЬСЯ НА КОНСТИТУЦІЮ ДЛЯ СВОЄЇ ОХОРОНИ

Ню Йорк. — Після того, як у четвер минулого тижня федеральний прокуратор покінчив довідне поступування проти 11 комуністів, обвинувачених у змові для навчання, як насильно скинути уряд Злучених Держав, оборона обвинувачених і самі підсудні почали виголошувати промови з домаганням усунути справу з суду. Вони покликувалися в першу чергу на свободу слова, запоручену громадянам конституцією Злучених Держав. Їхні промови тривали дві години, а після того прокуратор промовляв 10 мінут, щоб пригадати їм, що свобода слова і рішення Верховного Суду в цій справі відносяться тільки до теоретичних заяв і до дискусії, а не до спроб складання змови проти уряду. Суддя Медіна теж займе подібне становище, одначе дав обороні час до понеділка предложити йому правні виводи в цій справі.

У неділю 22 травня голова Вилієм Фостер, який хоч обвинувачений разом з іншими провідниками, не засідає на лаві обвинувачених тому, що є хворий на серце, вислав до газет свою заяву у 27,000 словах, щоб доказати, що комуністи послугувалися тільки конституційними правами в своїх діяннях.

ПРИБЛИЗНО ПІВЧВЕРТА БІЛІОНІВ НА ШКОЛИ З ФЕДЕРАЛЬНИХ ФОНДІВ.

У біжучому році приділи з федеральних фондів на різні школи досягли суми $3,400,-000,000, як це виказує Бенджамин Файн у щоденнику Ню Йорк Таймс на підставі власної провірки. Він твердить, що це справді велетенські фонди, одначе вони не є скоординовані в якій федеральній установі і тому причиняються до подвоєння тої самої праці в різних школах і департаментах. Окремо роздає гроші департамент праці, торгівлі, рільництва, а окремо військові відділи на студії для ветеранів. З того приходить велике замішання, а з тим і неекономічна господарка грішми податковців.

ФЕДЕРАЛЬНІ СУБСИДІЇ НА ПЯТНАДЦЯТЬ БІЛІОНІВ.

Вашингтон. — Уряд Злучених Держав виплатив близько $15,000,000,000 на субсидії для фармерів і підприємців упродовж останніх 15 років, як це виявляє Бюджетове Бюро. Досі ніхто ще не перевів студії над субсидіями, які видаються з Федерального скарбу на підставі окремих ухвал конгресу, що набирають силу закону. Найбільше дістали фармері на консервацію землі, бо аж близько пять більйонів. Таку саму суму дістали фармері й загалом продуценти харчів, щоб втримати на певній висоті ціни продуктів для допомоги фармерам і для недопущення до спекуляції харчами на шкоду населення.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ В БОРОТЬБІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ СИЛЬНІШИЙ ВІД АТОМОВОЇ БОМБИ

ІНТЕРЕСНІ ТВЕРДЖЕННЯ Г. В. БОЛДВИНА В НЮ ЙОРК ТАЙМС-І

Відомий американський військовий спеціяліст та знавець европейських справ, Гансон В. Болдвин, пишучи в недільному виданні Ню Йорк Таймсу (з 22-го травня) про „Атомову Бомбу і Політику", стверджує, що в евентуальній війні проти Совєтської Росії український сепаратизм та націоналізми інших поневолених Совєтами народів можуть бути сильніші від атомової бомби, якщо їх належно використається. В доказ своїх тверджень Болдвин наводить приклади з останньої війни, коли то напочатку в багатьох містах і місцевостях України населення вітало німців як визвольників, українські вояки масами дезертирували зі совєтської армії та були готові боротися проти совєтського большевицького гнобителя, але всі вони опісля почали безпощадну боротьбу проти німців, як тільки ті виявили своє справжнє націстичне обличчя та самі почали поневолювати здобуті від большевиків терени і на них закріпити свою неволю. На тій підставі Болдвин приходить до висновку, що націоналізм українців та інших під-совєтських народів може стати наймогутнішою зброєю у війні проти большевизму, якщо його відповідно використається. Натомість ужиття атомової бомби проти поневоленого Совєтами населення та проти його міст і його країн, може тільки сконсолідувати ці народи з большевизмом та знову повторити історію з другої світової війни. Болдвин не думає, що ужиття атомової бомби моглоб швидко закінчити війну, бо большевики, рахуючися з фактом атомової війни, вже тепер розпорошують свої війська по територіях европейських країн. Він твердить, що скинення атомової бомби на Київ напевно не здобуде Америці приятелів серед українців, натомість тих приятелів та могутніх українських союзників у війні проти большевизму здобуде Америці її ясна національностева політика. У своїх міркуваннях американський публіцист приходить до такого висновку: „Якщо ми бажаємо створити більш стабілізований мир, якщо ми хочемо вгамувати агресивну силу Росії та зменшити ідеологічну загрозу комунізму, безладна руїна (атомовою бомбою — прим. Ред.) міст і вбивство соток тисяч чоловіків, жінок і дітей навряд чи є шляхом до здобуття наших цілей. Ми мусимо насамперед проголосити наші національні цілі і тоді — а не до того часу — вирішити характер війни, яку ми в потребі будемо вести для досягнення цих цілей. Визначувати стратегію війни перед визначенням цілей миру означає безглузде пролиття крови та конфлікт без цили. Тільки розуміючи ці міркування можна поставити у властиву перспективу атомову бомбу..." — твердить цей безсумнівний американський авторитет в таких справах, голос якого цілком певно не проходить без уваги в колах, відповідальних за політику Злучених Держав.

ПЕРЕГОВОРИ НАД ПОСТІЙНИМИ ЗВЯЗКАМИ З БРАЗИЛІЄЮ З НАГОДИ ПОБУТУ ПРЕЗИДЕНТА ДУТРИ

Ню Йорк витає овацийно бразилійського президента Еврика Гаспара Дутру після того, як він у неділю був приявний на Службі Божій в катедрі св. Петрика, потім на обіді в кардинала Френсиса Спелмана, пополудні на спеціяльній програмі в Радіо Сіті Мюзик Голл, а ввечір на гостині в Нелсона Ракефелера в його палаті в Покантіко Гилс, Н. Й.

Заки през. Дутра виїхав до Ню Йорку, з Вашингтону, він відбув конференцію з през. Труманом у Білому Домі, де складено програму про взаємовідносини між Бразилією й Злученими Державами на найближчий час. Оповістка, яку передано до преси після конференції, обіймає далекойдучі економічні й культурні цілі. На першому місці кладеться потребу висилки технічної місії з Злучених Держав для провірки природних багатств Бразилії і складення програми їх розвитку. Тому, що розвиток мав би йти при допомозі приватного капіталу, заходить потреба заключення контракту між обома країнами. Досі інвестував уже в Бразилії значні капітали Нелсон Ракефелер й його досвід стане взірцем для дальшої інвестиції. Коли буде покінчена праця технічної місії, тоді прийде до Злучених Держав бразилійський міністер фінансів для законного оформлення економічної співпраці.

КРИВАВА РОЗПРАВА БОЛЬШЕВИКІВ ЗІ СТРАЙКУЮЧИМИ РОБІТНИКАМИ В БЕРЛІНІ

ОДИН ВБИТИЙ І 1,000 РАНЕНИХ ПІД ЧАС ЗАВОРУШЕНЬ; КОМУНІСТИЧНІ СТРАЙКОЛОМИ ДОПОМАГАЮТЬ ПОЛІЦІЇ ЗДАВЛЮВАТИ СТРАЙК

Берлін, 23 травня. Зупинки місцевої міської залізниці в останніх двох днях стали тереном кривавої розправи большевиків зі страйкуючими німецькими залізничниками. Робітники на цій залізниці в західних секторах, що є під совєтською адміністрацією, домагалися, щоб їм виплачувати їхню платню в курсуючій в тих секторах західно-німецькій валюті. Після того, як большевики відмовилися задовольнити їхнє домагання, вони проголосили страйк. Тоді большевицька поліція зі східного сектору та при допомозі комуністичних страйколомів, почала безпощадну розправу зі страйкуючими, що

(Докінчення на стор. 4-тій)

ЧЕСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗНУЩАЛИСЯ НАД ЗААРЕШТОВАНИМИ АМЕРИКАНЦЯМИ

Франкфурт, Німеччина, 23 травня. З американської головної кватири тут повідомлено, що чеські власті вчора звільнили заарештованих ще в дні 9-го грудня м.р. двох американських вояків та засуджених опісля один на 12 і другий на 10 років тюрми за „шпигунство", що було причиною офіційного американського протесту. Тепер їм „прощено" вину, до якої вони ані не почувалися, ані їм не доказано. Вчора їх переправлено через кордон до американської зони і їх з черги заарештували за „відсутність без дозволу". Вояки оповідають, що чеська поліція в тюрмі знущалася над ними, їх били і копали, домагаючись від них признання в злочині, якого вони не поповнили, тільки припадково заблукавши через кордон на територію Чехословаччини. Тепер їм „подаровано" кару на підставі окремого декрету президента.

ХОЧУТЬ ДЕПОРТУВАТИ З АМЕРИКИ НЕБАЖАНИХ ЧУЖИНЦІВ.

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Там С. Кларк звернувся до конгресу з домаганням приспішити ухвалення законопроєкту Гобса, який має на меті перевести депортацію небажаних чужинців, яких число під теперішню пору виносить понад 3,000 осіб. Кларк згадав за втечу Гергарда Айслера як приклад, що може статися в інших випадках приловлення небажаних чужинців. Кларк повідомив теж Верховний Суд про втечу Айслера і зажадав відкинення його апеляції від присуду, що він винуватий у погорді конгресу.

СВІДОЦТВА З ВІДБУТОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вилксбері, Па. — Щоденник „Таймс Лідер" з 19. травня містить новинку про покінчення курсу української мови для дорослих в У. М. С. А. під управою проф. Григорія Германа з місцевої високої школи („гайскул"). У курсі брали участь 26 студентів і студенток і всі вони дістали цертифікати з успіху науки. Предсідником підчас церемонії був адв. Йосиф Г. Томашчік, а дипломи роздала панна Луїза Дікінсон, секретарка освітнього відділу. Кожен студент дав доказ свого знання української мови, після чого промовив проф. Герман, якому студенти дали дарунок. Після роздачі дипломів відбулася забава, в якій виконано низку українських народних танків. Щоденник „Таймс Лідер" містить поіменний спис студентів та студенток, які покінчили перший прилюдний курс української мови, улаштований в Долині Ваймінг Валей.

ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ „ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКИХ" В ПАРИЖІ

ЗАХІДНІ МІНІСТРИ НА ОКРЕМИХ НАРАДАХ УЗГІДНИЛИ СВОЄ СТАНОВИЩЕ ДО ПООДИНОКИХ СПРАВ.

Париж, 23 травня. — Сьогодні в год. 4-тій після полудня тут має початися рішальна для дальшої долі світу конференція міністрів закордонних справ чотирьох великодержав: Злучених Держав Америки, Великої Британії, Франції і Совєтського Союзу. Головним предметом нарад буде справа Німеччини, але загально вважається, що від висліду цеї конференції залежатиме дальша доля світу. Американський секретар стейту Дін Ачесон, британський секретар закордонних справ Ернест Бевин та французький міністер закордонних справ Роберт Шуман вже вчора відбули свої окремі наради та встановили спільну політичну лінію в усіх справах, що можуть виринути під час конференції, як теж обмірковували цілий ряд справ, які вони самі повинні поставити на порядок нарад. Між іншим вважається, що західні міністри, крім проблеми Німеччини, думають видвигнути на нарадах зі совєтським міністром теж справу мирового договору з Австрією, натомість підкреслюється, що вони були б проти обговорювання справи большевицької п'яти-колонної війни в Греції, якщоб Совєти цю справу видвигнули. Звертається увагу, що західні представники почнуть конференцію наміром тільки ствердити, що совєтська облога Берліна закінчена і перейти над тою справою до порядку дня, але вони готові змінити свою думку та домагатися окремого обговорення теж справи Берліна, якщо господарські і політичні неясності зі совєтського боку будуть в тому місті продовжуватися. Щодо самої Німеччини, західні міністри погодилися обстоювати приготовану в місті Бонн контитуцію німецької федеративної держави як базу для полагодження цілої німецької проблеми. Німецькі краєві уряди західних зон могли б до тої федерації приступити. Конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав оправдано приділюється в світі найбільшу увагу.

ПОЛЯКИ ПОЧАЛИ КАМПАНІЮ В СПРАВІ ЗАХІДНОГО КОРДОНУ.

Варшава, 23 травня. — Напередодні конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в Парижі, польські політичні керівники та польська преса почали сильну кампанію в обороні польських претенсій до свого західного кордону на лінії рік Одра-Ніса. Від цего Польща узалежнює свої стосунки з Німеччиною.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗАХІДНИМ „УЛЬТИМАТОМ"

Москва, 23 травня.—В Москві, подібно як і на Заході, приділюється велику увагу конференції закордонних міністрів, що сьогодні починається в Парижі. Московська партійна „Правда" в кореспонденції свого дописувача з Парижа вже наперед остерігає, що західні союзники практично приготовили свій ультимат для Совєтів, домагаючись або згоди на їх пропозиції, або відкидаючи будь-яку згоду взагалі.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ ПІД ЗНАКОМ НЕДОВІРЯ ДО БОЛЬШЕВИКІВ.

Париж, 23 травня. — Конференція міністрів закордонних справ в Парижі почалася під знаком цілком оправданого загального недовіря до Совєтського Союзу — стверджується тут в поінформованих західних джерелах. Діло в тому, що ця конференція є для Совєтів в далеко менше корисних обставинах ніж були попередні конференції в Москві і Лондоні. Західні союзники здають собі справу, що Совєти тепер вже справді готові піти на всілякі уступки, що вони готові навіть прийняти приготовану німецькою парляментарною Радою в місті Бонн конституцію федеративної Німеччини, але для західних союзників є тепер одна найголовніша проблема: які гарантії вони можуть дістати, що Совєти практично виконають свої зобов'язання. Сам їх підпис на папері — як це виказує дотеперішня практика — не має жадного значення.

ДВОХ ЗАСУДЖЕНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ ВТЕКЛИ З ТЮРМИ.

Ляндсберг, Німеччина, 23 травня. — Зі сильно хороненої місцевої тюрми пощастило втекти двом німецьким воєнним злочинцям, засудженим на довголітню кару. Втекли Альоїс Віплінґер, засуджений на досмертну тюрму, і Вернер Грюнес, засуджений на 20 років. Це перший випадок втечі воєнних злочинців з цеї тюрми, що стоїть під американським наглядом.

ІТАЛІЙСЬКІ РОБІТНИКИ ЗРИВАЮТЬ З КОМУНІСТИЧНИМИ П'ЯТИКОЛОННИКАМИ.

Рим, 23 травня. — Італійська Республиканська партія офіційно повідомила про формальне виступлення її робітничих представників з опанованого комуністами союзу професійних спілок. Рішення сецесії винесено після того, як анкета, переведена між 100,000 робітників Республиканської партії виявила, що 92 на 100 робітників не хотіли залишитися в комуністичному профсоюзі. Після виступу республиканців, в італійській Генеральній Конфедерації Праці, крім комуністів, залишаються ще тільки праві соціялісти. Всі інші виступили вже раніше.

КОМУНІСТИ ПРОДОВЖУЮТЬ ДЕМОНСТРУВАТИ В СПРАВІ АЙСЛЕРА.

Лондон, 23 травня. — Місцеві комуністи продовжують демонструвати за звільненням одного з провідників большевицької п'ятої колони в Злучених Державах, Гаргарда Айслера, що відрікся 23,000 долярів кавції та втік з Америки таємно на польському кораблі. На домагання американських властей його заарештували в Англії і тепер ведеться справа його видачі.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

УКРАЇНСЬКА МОВА В АМЕРИЦІ

В органі найбільшої польської організації в Америці, що нараховує кілька сот тисяч членів, читаємо про „Занепад польської мови в Америці". Коли згадуємо тут за польську організацію, та ще й католицьку, то робимо це тому, бо доводиться часто чути між нашими людьми, головно тими, що ще недовго в Америці, як то низько впали американські українці, а як високо стоять американські поляки зо своєю молоддю, що, мовляв, навіть у третьому поколінню говорить по польськи і т.п.

Американські поляки, яких має тут бути понад пять мільйонів, мають дуже багато своїх шкіл, каледжів, учителів та учительок-монахинь. Мають вони теж куди кращі від нас матеріяльні засоби, щоб могти дбати і про польську культуру та мову в Америці. До того не забуваймо, що існувала 30 років польська держава, яка надсилала даром довгими роками цілими вагонами масу різної діточої літератури, включно з польськими шкільними підручниками. Малочисельна й матеріяльно небагата українсько-американська спільнота була й є під тим оглядом в далеко тяжчих обставинах. Проте з її молоддю не є гірше, як з молоддю інших груп. Коли ми свідками, як польські організації, що відомі зо своєї патріотичної праці впродовж 50 і більше років, ліквідують свої польські щоденники а навіть тижневики, що мали свого часу не менше кільканадесят тисяч передплатників та бють на тривогу з приводу занепаду польської мови, хоч мають так багато більших і менших шкіл, то видно, що тут мається до діла з таким недомаганням, якого причини глибші й складніші й питомі всім етнічним групам, без огляду на їх національне походження, чисельність, матеріяльну спроможність і т. п. Та які ці причини не були б, здорове суспільство мусить ці свої недомагання не тільки бачити, але й шукати одночасно способу, як їм зарадити. Робить це польська етнічна група в Америці, повинні й ми це робити.

Ціллю статті є звернути увагу, що треба щось у цьому випадку робити. Але мабуть кожному ясне, що треба намагатись на шкільно-освітному полі вдержати в першу чергу те, що маємо, стараючись цей стан посідання поширити і поліпшити, а далі думати теж і про щось нове. Одним з нових способів, уже випрактикуваних з успіхом у Канаді, являються Вищі Українські Курси, що їх влаштовується літом та які треба б ввести і в нас. Але крім цього треба користати по наших громадах з тих інтелектуальних сил, що до нас прибувають у щораз більшому числі зо скитальщини. Тепер уже можна в кожній громаді вести українські курси — нижчі й вищі — добрими силами, коби тільки знайшлися організації й поодинокі громадяни, що взяли б собі ту важну справу до серця. Американські поляки, завваживши несподіваний, наглий занепад польської мови в Америці, повели сильну агітацію в справі поширення знання польської мови серед тут родженої молоді. Проголошено навіть „Десять заповідей" у відповіді на запити, чому треба цій молоді знати польську мову. Знов до американських поляків старшого покоління промовляється в такий спосіб: „Як польська мова цілком занепаде, то значення американських поляків упаде до нулі й пропаде ввесь наш дотеперішній доробок: релігійний, народній, організаційний і культурний".

Не думаймо, що буде інакше з американськими українцями. Як не буде тут кому розуміти українське слово, пропаде тим самим і те, що є українським релігійним та народнім доробком. Але є ще пора і добра нагода лихо направити. Над тим треба по громадах уже тепер думати, так, щоб з осеню всюди починались курси української мови та українознавства, призначені для тут родженого нашого покоління. Теж треба б подумати над пляном, як ці курси повинні виглядати, з чого, про що і як вчити.

ПРИКЛАДНА СВІДОМІСТЬ

Від часу, як нова іміграція до цеї країни з-поміж европейських скитальників почала прибирати масового характеру, вже майже не проходить день, в якому кожний якнебудь безпосередньо чи посередньо не зустрівся б з так званою проблемою нових іміґрантів, головно в розмовах. На цю тему вже в поодиноких випадках повстали цілі леґенди. Одні оповідають, другі доказують, інші співчувають, ще інші нарікають — як це звичайно між людьми в житті буває. Але між людьми звичайно теж буває, що далеко швидше поширюються та стають темою загальних розмов відємні явища, тоді як позитивні прояви вважається за самозрозумілі і на них часто й уваги не звертається. Це саме відноситься як до місцевого громадянства, так і до нової іміґрації. Але в цьому калейдоскопі вражень і розмов трапляються випадки, що — так сказати б — самі просяться відмітити їх публично та записати для історії. Власне про такий випадок хочемо сьогодні згадати.

З Головної Канцелярії Українського Народного Союзу передали нам листа Юрія Руда, написаного 12-го травня. В листі дослівно читаємо: „Прошу зачислити мене до членів Українського Народного Союзу. Я з новоприбулих, точніше, я прибув на цей бік вчора, 11-го травня. Про Український Народний Союз чував багато доброго ще на скитальщині..."

Навряд чи можна б собі уявити коротшого листа, але теж навряд чи можна вкласти в листа більше змісту, хочби він був написаний і на 100 сторінках. В цих бо двох реченнях цього листа виложена найбільш проречисто не тільки повна громадська свідомість його автора, але й найкраще свідоцтво для нової іміграції. Тільки усвідомити собі: людина, яка вчора приїхала з того, що ми називаємо европейською долиною сліз і горя, вона ще не мала ані часу ані можливостей навіть розглянутися на своє безпосереднє довкілля і без сумніву першим її кроком на цій вільній землі було приступити до нашої великої американсько-української сім'ї, стати членом Українського Народного Союзу. Що більше, автор того справді історичного в наших громадських обставинах листа, відразу цілком виразно підкреслив повну свідомість свого поступку, бо до цего він відповідно приготовився ще заки приїхав до цеї країни. Справді подивуґідна свідомість, яка цілком виправдує та потверджує віру нашого громадського загалу у високі вартості українських скитальників та надії на цю „свіжу кров' в нашому громадському житті. Приклад Юрія Руда повинен стати дороговказом не тільки для нової нашої іміграції, але й ще для великої кількости місцевого громадянства, зокрема молоді.

Розмова з Керенським

Місячник Британського Інституту Політичних Дослідів "European Affairs" (травень 1949 р.) містить розмову одного з своїх редакторів з Ол. Керенським, провідником російської „Ліґи Боротьби — за Народню Свободу". На питання, чи Сталін почне нову війну, Керенський відповідає, що Сталін не схоче починати зачіпної війни в стилі Наполеона або Ґітлера. Сталін думає, що війну може почати „умираючий капіталізм у західних демократіях".

В устах Керенського це звучить досить дивно. На нашу думку Сталін не побоїться починати війну, коли певен своєї перемоги. Так він почав війну проти Фінляндії 1 грудня 1939 року. І тепер почне війну, як тільки почує свою перевагу над противниками. Як міг Керенський питати думки Сталіна про „умираючий капіталізм"? Сталінові не страшний капіталізм: він боїться, що ліберальні реформи в західній Европі знищать грунт для комуністичної пропаганди в цих країнах. Тому, можливо, він ударить военною силою на „гнилий захід", щоб не допустити до такої перебудови в західній Европі. Вільна трудова Европа — це смертельна загроза для рабського комунізму.

На питання, чи російський народ стоїть за владою Сталіна, Керенський відповідає, що на 180 мільйонів мешканців Сов. Союзу є 6 мільйонів членів комуністичної партії. Разом є коло 20 мільйонів совєтських громадян, що ставляться до режиму Сталіна льояльно. Керенський заявляє, що російський народ хоче визволитися сам і помогти іншим народам визволитися.

На жаль, історія показує, що російський народ усе був покірним знаряддям у руках своїх тиранів і раніше царів, тепер — большевицьких комісарів. Вперед ніж визволяти інші народи, хай російський народ постарається позбутися своїх диктаторів...

Керенський у своїй розмові виявляє дивну відсталість щодо оцінки большевизму. Йому здається, що у російських большевиків на першім місці стоять інтереси світової революції, а не інтереси російської нації або держави. Факти показують, що гасло „світової революції" Москва використовує для підсилення російського імперіялізму. Московський большевизм чим далі, то більше набирає й зовнішньо форм **російського націоналізму,** дуже подібного до німецького гітлеризму. Москва культивує ненависть до всього чужого, „західного" і підносить небувалі заслуги і перевагу російської культури і держави. Керенський не хоче цього знати. Він твердить, що „будучність тоталістичної диктатури в Росії залежить від перемоги комунізму за межами Росії".

Ця думка не має грунту. При теперішнім стані військової техніки большевицького режиму з середини неможливо скинути, всяке повстання проти Стална наперед засуджене на неуспіх. Тому, коли Сталін не влізе сам у війну з іншими великодержавами, то буде собі спокійно панувати й далі. Але Москва йде шляхом безмежного імперіялізму, лиш не для „світової революції", а для свого панування над народами. Навіть тих комуністів, що хочуть зберегти національну незалежність своїх країн, Москва оголошує „відступниками" і з ними ворогує і їх нищить (Тіто в Югославії, Димітров у Болгарії і т. д.).

На питання, який режим для Росії Керенський уважає за найліпший, щоб забезпечити свободу і мир у світі, Керенський сказав: — „Демократична Федерація", як „Союз вільного і рівного народу". Він бачить теперішній Советський Союз, що має перетворитися на „демократичну федерацію" на землях від Карпат до Камчатки, від Фінської затоки до Персії і Туркестану. Про те, що на цій території, окрім російського народу, живуть ще інші нації, Керенський не згадує ані словом! Все це для нього „Советський народ"

Чи не оригінальна „федерація"?! Не порозумівшися, навіть не запитавши поневолених Советською Москвою народів, чи вони хочуть належати до Російської держави, п. Керенський розвиває пляни, як ця „держава" буде мати в своїх руках транспорт, радіо, телеграф, телефон, водяні сили, копальні, армію і всю ключову індустрію. Така „федерація" нічим не відрізняється від Сталінського СССР, бо вся влада і рішення були б знову в Москві.

Колись про французьких емігрантів часів Великої французької революції сказав славний французький дипломат Талеран: „Вони нічого не навчились і нічого не забули". На жаль, і п. Керенський та його однодумці теж нічого не навчились за 30 років і нічого не забули: для них національного питання в СССР просто так, якби його зовсім там не було. Чи така політична сліпота може довести до добра?

І. Г.

РЕПОРТАЖ ПРО БОЇ УПА

Німецький ілюстрований журнал „Квік", що появляється великим накладом у Мюнхені, помістилв в ч. 15 за 10 квітня ц. р. „Фотографічні документи про боротьбу УПА". Журнал опублікував 6 великих і менших репродукцій фотознимок, принесених вояками однієї української бойової групи, що прорвалися до Американської зони Німеччини.

Одна світлина показує українську дівчину-вояка, а підпис під цією світлиною підкреслює, що не лише українські чоловіки, але також багато дівчат і жінок зрікаються одинного щастя і боряться в рядах УПА як мед-сестри, кур'єрки та телефоністки. Часопис підкреслює, що до бойового виряду жінок належать пістоля і доза отрути. На іншому фото видно фрагмент служби Божої перед боєм в лісі, на дальшому — групу вояків УПА біля лісової ватри. Несамовите враження справляє документальне фото з місцевости Завадка Морохівська, на якому видно тіла масово вимордуваних відступаючими поляками українських селян.

Як виходить з пояснення до однієї з дальших світлин, редакція журналу „Квік" отримала публіковані нею фотографії від групи українських партизан, що озброєна фінками і автоматами переборола чеські застави і через Сянок, Оломовц та Іґлаву прорвалася до Баварського кордону. „Чекаємо нових наказів", — розповідав провідник групи, — незабаром повернемося у батьківщину на нові бої".

За американський порядок на американській землі

В останньому часі нам довелося пережити дрібний, але характерний випадок. Дня 26 квітня причалив до порту в Ню Йорку пароплав „Дженерал Лонґфіт", що привіз до цеї країни різно-національностеві групи нових іміґрантів з европейської скитальщини. В порті при висадці з корабля один з-поміж жидівської групи нових іміґрантів, Маркус Вайхер зі Львова, доніс іміґраційним властям, що він особисто знає українського товариша своєї подорожі через море, Бориса Мрищука, який мав за час німецької окупації служити при поліції та брати активну участь в переслідуванні жидів. Вайхер замашисто твердив, що він „готов присягнути", що Мрищук особисто „вбив" щонайменше 8 жидів та відповідальний за „ліквідацію" 63 інших. Донос зроблено і Мрищука відставили для дальшого слідства на Еллис Айленд. А місцева преса подала про це сенсаційну вістку, з фотографіями та великими заголовками і під-заголовками, підкреслюючи українську національність обвинуваченого. Пройшов місяць, як на підставі точних доходжень документально стверджено, що всі ці обвинувачення львівського жида, Маркуса Вайхера, були фальшиві, безпідставні та злобні і обвинуваченого звільнено. Тільки деякі з газет подали про це малу і незамітну вістку.

Це не є одинокий випадок того роду **фальшивих** обвинувачень та сензацій. Вони трапляються насамперед в Европі і тепер починають траплятися тут. З европейського терену переноситься чисто большевицьку методу фальшивого донощицтва не відомо точніше з яких мотивів та в якій цілі. На большевицький лад показується пальцем на Богу духа винну людину, мовляв вона вбила батька і матір, чи щось в тому роді, вводиться в блуд місцеві власті та затроюється атмосферу і засмічуєтся і підривається наш американський порядок і справедливість. Проти таких явищ мусить зайняти рішуче становище американський загал та прикладним покаранням фальшивих донощиків положити край того роду виступам. Америка є вільною країною, з волею і справедливістю для всіх. Від багатьох десятиліть тут ведеться всіми засобами усвідомлююча акція, що твердження нашої конституції про рівність всіх людей від уродження не є пустою фразою. Всі ми боремося проти пересудів та будь-якої дискримінації. До цього мусять достосуватися і ті, що хочуть самі користати з благодатей вольностей американської конституції. В Европі існує фальшиве і мильне переконання про упривілейованість в Америці такої чи іншої етнічної групи. З того переконання і випливають фальшиві доноси. Цей конкретний випадок, що про нього згадка, повинен послужити нагодою відповідним властям, чи громадянським о р г а н і з а ц і ям прінціпово вияснити ту справу і раз на завжди закінчити з европейським з а с мічуванням наших традицій. На американській землі ми хочемо мати наш американський порядок.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

35)

В напівосвітленому номері хтось витанцьовував відомі коломийки, приспівуючи хриплим голосом:

„Ой, ти батюшка, отець,
Отдавай нам гаманець, —
Тобі грішно іметь злато,
Бить єхідним і богатим.

„Ми Христа завєти знаєм,
І попів унічтожаєм,
Чтоб не були пауками
І не хапали руками.

„Ведь ти в Бога сам не веріш,
А пред нами ліцемеріш
І торгуєш святим раєм —
Вот за ето ми караєм.

„Еслі ж взялся ти за дело,
Так будь людям ти прімером
І без нас ти ето. знаєш,
Отдай, а то потеряєш.

„Ми, братішки, народ тьортий,
Ішем правди, любім чорта,
Любим „яблочко" с „Баяном",
Когда вдривг все будем п'яні!

„Гоп-ца-дри-ца, гоп-ца-дра —
Будет паска без яйца!"

Коломийки обірвались, а за вікном знов почали ригати.

У залі під регіт і оплески гола пара — махновець з махновкою дотанцьовували останній тур „яблучка".

В коридорі п'яні голоси несамовито вигукували:

— Сильніще рви, братва, своїми копитами. Рви так, щоб увесь світ дріжав!

— Да здравствует голий человек на голой землі!

— Хай живе анархічне товариство на паях „Дайош-берош"!

— Хай живе генеральна репетиція всесвітньої анархічної революції!

VI.

...Темними глухими перевулками, налякані махновським гульбищем, зігнуті постаті з кошиками, та білими вузликами в руках, обходили потухаючий будинок гостинниці і спішили до церкви.

Дзвінниця врочисто потрясала квітневу темряву всіма своїми дзвонами. Рядом тихо, мов у молитві, легенько зітхало озівське море, вкрите південними зорями.

З свічками в руках, одягнені в нову одежу, вимиті, чисті, втомлені чесною роботою, з радісними душами стояли вони на паперті храму і освітлені сяйвом свічок із притвору, слухали урочисту звістку віків і тисячоліть про перемогу добра над злом, світа над темрявою, Христа над пеклом.

Старенький с в я щ е н н и к у світло-золотих ризах із душевним хвилюванням виразно та надхнено продовжував глаголати:

— ...Да воскреснет Бог і расточатся вразі Єго і да біжать от лиця Его ненавидящиї Єго!

— Христос воскресе із мертвих, смертію смерть поправ і сущім во гробех живот дарував! — із радісними сльозами відповідали вони своєму священникові хором. І не в одній душі, що тут стояла в тремтінні і необмежних поривах до Вічної Правди, творилося велике і неможливе щастя, велична духова краса, доступна тим, хто духовно воскрес із Христом.

— Яко ісчезает дим, да ісчезнут, яко тает воск от лица огня!

І знов віруючі серця встрепенулись і радісно проспівали:

— Христос воскресе із мертвих, смертію смерть поправ і сущим во гробех живот дарував!

— Тако да погибнут грішниці от лица Божія, а праведніци да возвеселяться, — ледве чутно проговорив священник останні слова і дріжащими руками підняв д о г о р и Хреста, щоб одчинити ним двері.

І в третій раз ще сміліще, ще радісніше проспівали сотні сердець велику побіду над силами темряви.

І відчинилися церковні двері в залитий сяйвом та тиміяном храм, і увійшли у нього разом із воскресшим Христом щасливі люди — і почалася вічно юна, вічно прекрасна й безсмертна Великодня Богослужба...

І всі вірні закликались на цю велику Трапезу Христову. Бо всі однаково мають право на місце за її столами:

„Хто побожний і Боголюбивий, нехай насолодиться з цього доброго і світлого торжества! Хто раб благоразумний, нехай входить, радіючи в радість Господа свого! Хто потрудився в пості, нехай нині прийме динарій! Хто від першої години працював, нехай прийме заслужену нагороду! Хто після третьої години прийшов, нехай дякує і святкує! Хто й після шостої години прибув, нехай не турбується, бо нічого не втратив! Хто й девятої години не застав, хай приступа сміливо й не боїться! Колиж хто поспів тільки на одинадцяту годину, хай не страшиться, що спізнився, бо люб'язний цей Владика приймає останнього, як і першого!...

„Тим то всі увійдіть у радість Господа свого, і перші і другі нагороду приймайте, богаті й убогі, одні з другими радійте, стримані й ліниві цей день ушануйте! Хто постив і не постив, веселіться сьогодні! Трапеза повна, насищайтесь всі!"*)

А дзвони без перерви теж славили Воскресшого і врочисто гули над Бердянським і світосяйним морем:

— Гу-гу-у-у-у—ммм.

VII.

...Пройшли роки. Колишній махновський „піп", що вже перетворився був в советського бухгалтера, а потім і в арештанта, з 10 роками їхав на Колиму.

В одній пересильній тюрмі він розрізав собі на руці вену, заліз під нари і став „доходити". Але йому й такою смертю не дали вмерти. З під нар його витягли непритомного, вилікували, а через тиждень знову направили до етапу.

У потязі він весь час стогнав, кашляв і без перерви ла-

(Продовження на стор. 4-тій).

*) Слова св. Й. Златоустого.

Вол. Дорошенко.

Культурно-освітня та наукова праця в таборах і для таборів

(II ПЛЮСИ И МІНУСИ).

2)

В Австрії виходило понад 20 часописів. Отже разом понад 300. Тільки французька зона покищо не може похвалитися ні одним періодиком. Правда, не всі ці часописи були високої вартости, багато з них було недовговічних, але, безперечно, велика більшість їх робила пожиточне діло, даючи своїм читачам цікаву й корисну лектуру. Деякі з них були добре редаговані й гарно оформлені. Досить згадати такі видання, як **„Арка"**, **„Українське Мистецтво"**, **„Літературно-Науковий Вістник"**, то що. З наукових часописів слід відмітити видання Наукового Товариства ім. Шевченка — **„Сучасне й Минуле"** та **„Записки"**, що продовжують на скитальщині славні традиції нашої найстаршої наукової установи.

Від осени 1945 р. до осени 1946 р. в американській та англійській зоні Німеччини виходило понад 270 різних періодиків (не рахуючи яких двох десятків однодневок), — газет і журналів: політичних, літературних, мистецьких, наукових, церковно - релігійних, жіночих, дитячих, юнацьких, пластових, спортових, технічних і взагалі фахових та органів різних товариств і об'єднань.

В таборах або навколо їх організуються й видавництва книжок, — белетристики, підручників, релігійної й дитячої літератури, то що, та повстають газетні й книжкові кіоски й книгарні.

З більших видавництв згадаємо отсі: „Вернигора", Яр. Пастущенка, „Прометей", „Української Трибуни", „Укр. Слова" і „Часу" та ін.

Вся ця література спочатку друкується на циклостилі, а по якімсь часі виходить і справжнім друком. Друкарська продукція еміграції прибирає поважні розміри.

На жаль грошова реформа, так зв. верунг, переведена в червні 1948 р. припинив цей буйний розвиток українського видавничого руху на еміграції, страшенно піднісши ціни друку.

Це незвичайно болюче відбилося передовсім на потребах нашого **шкільництва**, до обговорення якого й переходимо. Шкільна справа з самого початку висунулася на перший плян у житті української еміграції й швидко стала на ноги. Не було табору, де б не було бодай прилюдної школи, а по більших скупченнях можна побачити майже всі ті типи, що були в краю. Отже крім дитячих садків та народної школи, без яких не міг обійтися ні один табір, повстали всякого роду інші школи: гімназії — клясичні або реальні, учительські семінарії, музичні й торговельні школи, то що.

В американській окупаційній зоні навіть по менших таборах засновувано бодай кілька гімназійних кляс. Крім того в різному часі по різних таборах повставали й якийсь час існували такі чи і накші фахові школи, напр. фахові жіночі школи, образотворчі, драматичні, балетні студії. На жаль спроби заснувати по таборах різні технічні школи — нижчі чи середні — не повелися.

Майже в кожному більшому осередку української еміграції, як у таборах, так і поза ними позасновувано бібліотеки-випозичальні й читальні. В таборах бачимо так звані таборові бібліотеки, призначені для загалу мешканців, чи то тільки випозичальні, чи й читальні. Крім того старалася мати бібліотеку для своїх учнів і кожна гімназія, а для своїх членів різні юнацькі організації. Розуміється, все це біблотеки невеликі, бо ж на еміграцію вивезено з краю дуже мало книжок, а нових видано не так уже й багато. На еміграцію дісталася тільки частина складу видань „Українського Видавництва" Львів-Краків, де були також речі інших видавництв. З дублетних примірників цієї збірки наділено потрохи таборові учбові заклади, та засновано таборову бібліотеку в Фюссені, згодом перенесену до Міттенвальду. Основний фонд збірки ліг в основу мюнхенської бібліотеки Укр. Вільного Університету, що склалася з призбираних уже на еміграції друків, бо при евакуації професорського складу з Праги архіву й бібліоеки УВУ не вивезено в тій наївній вірі, що університет, як установа чисто-культурна й аполітична, могтиме продовжувати свою діяльність і в окупованій Советами Чехії. Мюнхенська бібліотека УВУ, розуміється, не може й рівнятися з празькою, але все ж це як на еміграцнтські злидні поважна книгозбірня мабуть найбільша на скитальщині. Такі підручні біблотеки існують і при нших високих школах та наукових установах, НТШ і ВУАН.

ВУАН в таборі Зомме Каерне в Авгсбурзі має теж уже досить солідну збірку книжок, а крім того при ній засновано окремий **Архів-Музей**, який збирає все, що торкається життя й побуту української еміграції, в тім і всякі друки, що у нас появляються. Рівночасно з цим Архів-Музей ВУАН виконує й ролю Української Книжкової Палати на еміграції. Він збирає по сім примірників усіх емігрантських друків, призначаючи їх для головних бібліотек України (Київ, Харків, Лльвів, Одеса, Катеринослав, та для українського закарпатського архіву. На жаль, не всі українські видавництва на скитальщині відкликаються на заклики Архіву-Музею, не розуміючи всієї ваги його заходів.

В останньому часі прибула ще одна установа, тісно зв'язана з українською книгою, — **Книгоцентр**, що має заголовне своє завдання просувати книжку в читацьку масу, піклуватися нею від самого початку, себто від автора, до читача. Книгоцентр видаватиме в 1949 р. свій часопис.

Переходячи до позашкільної освіти в першу чергу... і т. д.

Не забувала наша таборова інтелігенція й про бібліотеки, читальні та позашкільну освіту, влаштовуючи рзні курси та доповіді.

В першу чергу треба згадати про **курси для неграмотних**, що мали евфемістичну назву „доповняючої вечірньої народної школи"; **курси різних чужих мов** — англійської, еспанської, французької, тощо. Спорадично, час від часу, відбувалися й **відбуваються** різні коротко-реченцеві перевишколеневі курси — шоферські, радіо-технічні, кравецькі, городничі, пасічничі, молочарські, бухгалтерські тощо.

(Дальше буде).

О. Огневич, Шікаго, Ілл.

Приймати але те, що добре й моральне

Не збираюся критикувати, а тим менш реформувати Америку. Це й було б мені, як гостеві, якого Америка щойно прийняла, навіть непристойно. Але ж годі не завважувати факту, про який самі американці зачинають щораз голосніше говорити, себто про зріст злочинности серед малолітніх, розводову пошесть і захитання подружжя і родинного життя. Про злочинність серед молоді багато пишеться, уряджується дискусії старших з молоддю. В справі розводів вже є різні законопроекти, зо своїми „кулінг"- р еченцями, що мали б темпо цеї специяльної недуги хоч трохи припинити. Теж слідна кампанія церков проти зматеріялузування, розбиття родинного життя, відчуження дітей від родичів і т. п.

На маргінесі цього хочу подати кілька моїх спостережень і міркувань. Сподіваючись приїзду братів з Европи вибрався я на пошукування за мешканням для них. Мешкання знайти трудно, але кімнатку при родині знайти можна. Про це я переконався, бо таки на своїй власній вулиці знайшов. Три самітні старші жінки, які самі займали велике помешкання, де можна б більше людей примістити. Мене, зацікавило, чому ці жінки живуть самітно і чи не має в них дітей, при яких вони знайшли б розраду і поміч в старших літах. Що ж я довідався?

Дочка одної з цих жінок живе в цьому самому домі в долішнім помешканні, але до матері рідко заглядає, але мати теж дочкою і внуками не дуже - то цікавиться. Дочка купила інший дім, винаймає його чужим людям за 80 дол. місячно, а мамі платить за мешкання 35 дол. „Я про це не знала, бо коли б була знала, була б до себе не пустила" — каже старша жінка. Почувши про таке відношення між родичами й дітьми, я тільки здвигнув раменами.

Другий приклад. Стара, схорована жінка хоче продати хату. Її діти десь інде. Вона рішена йти до дому старців. Хоч і ця жінка була приємна особа та просила оглянути мешкання, але з цьої пустки віяло такою безнадійністю, таким холодом, що я з цього мешкання просто втік. Що дня йду до праці попри дім старців. Бачу, як нудьгують ці нікому непотрібні, словом „джонк"... Чи таке могло би бути і зі мною на старість? Ні, краще не жити!

Третий приклад. Дочка каже: „Я свою маму люблю, але не можу їй помогти грішми, бо чоловік не дозволяє". Знову мама: „Не можу з дочкою і внуками жити, потребую спокою..." Пригадалась мені моя бабуня. Було нас в хаті пятеро внуків від двох її дочок, а потім це число зросло до семи. Гамору ми робили такого, що хата ходором ходила. Бабуня мала свою вдовичу пенсію, і якби хотіла, могла би жити окремо. Але ж їй навіть в голову таке не приходило. Гамір внуків — це ж її життя, цеж друге переживання молодости.

Моя мама і тета „сварилися" між собою за це, де має бабуня довше мешкати, а щоб вдоволити обидві дочки, половину року бабуня жила в одної дочки на селі, а другу половину в місті, з нами. Прибуття бабуні ми очікували з нетерпеливою радістю і прощали її зі сумом. В літі всі внуки були на селі і бабуня з нами ходила на далекі проходи, на „могилку", на город за ставом. Бабуння собі сиділа, відпочивала, а нас пятеро мов зайці гасали довкола. А родичі були за нас спокійні, бо знали, що бабуня наглядає... І не тільки наглядає. Вона була не лишень, як тут кажуть „бейбі-сіттер", але давала нам щирі й глибокі моральні вказівки, здобуті великим життєвим досвідом, які залишились нам на ціле життя. Я собі деякі слова добре затямив, хоч зрозумів їх тоді, аж виріс і як життя зачало завдавати болючі удари. Тепер розумію, чому не треба ніколи жалітись, бо це нічо не поможе, та що лиш своя голова і свої руки тобі поможуть. Не треба шукати легкої приязни, бо вона скоро міняється в ненависть... Чемність, гладка поведінка помагають пройти життєвий шлях... Так, так, бабуню, святі були твої слова і я вдячний за не одну науку!

Такі бабуні були певно в багатьох старих емігрантів. Вони — селяни чи інтелігенти — пригадують собі ту гармонію, що звязувала старе покоління з новим, ту любов і привязання та пошану що звязували цілу родину.

Америка має чимало нового й доброго. Але коли йдеться про „модерне" родинне життя, то я таки радив би триматись старих, прадавніх українських понять про святість родинного життя, про нерозлучність подружжя, про обовязки дітей супроти родичів і родичів до дітей. Таким чином збережемо спокій і радість життя, зміцними нашу спільноту, а теж будемо цінним вкладом у життя країни, яка нас гостинно прийняла.

ХВОРОГО ЧОЛОВІКА ПЕРЕНЕСЛИ З ОДНОГО КОРАБЛЯ НА ДРУГИЙ НА МОРЮ

Вашингтон. — У віддалі 500 миль від Ню Йорку підплив літаконосець „Филипін Сі" до перевозового корабля „Марін Флешер" і залога перенесла з перевозового корабля хвору людину на більший корабель, щоб там перевести на ній операцію і пелляти кров. Подорожний на „Марін Флешер" це 61-річний Джеймс Морган, колишній огородник з Бруклайн, Масс. Він походить з Ірландії і є натуралізованим громадянином Злучених Держав. Підчас подорожі кораблем він дістав кровотік і треба було його негайно рятувати допливом крови, яку мали в резерві на літаконосці.

ВСТАВАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

11 Відчитів про Україну в Тексас

Хочемо згадати про гідну наслідування працю нашого інженера Михайла Тишовницького за час 5-місячного його побуту в стейті Тексас.

„Свобода" повідомляла вже двічі своїх читачів (2. лютого та 2. квітня ц.р.) про перші осяги цього нашого новоприбулого земляка, який опинився на праці як одинокий українець в Бомані, Тексас, почав там зазнайомлювати американське громадянство з українською справою.

Як нас повідомляє Товариство Українських Інженерів в Ню Йорку, інж. Тишовницький виголосив досі вже 11 відчитів в Тексасі, а саме:

Lions Club, Beaumont, Lions' Club, Port Arthur, Lions Club, Port Neches, Optimist Club, Beaumont, Exchange Club, Beaumont, Texas Public Employees Association, Beaumont, Parents Christian Church, Beaumont, Farm and Ranch Club, Beaumont, American Legion, Port Arthur, High School Nederland.

В американській пресі в Тексас появилося вже около 30 репортажів про ці виклади. Ось їх зразки:

"Emil Michael Tyshovnytsky member of the state highway department here and a former citizen of the Western Ukraine was the principal speaker. He discused the European situation including his experiences during 32 years under communism..." (Beaumont Enterprise, Feb. 26, 1949)

"An impassioned but stirring plea for Americans to interest themselves in the fight of the Ukrainians against communism was voiced at the Lions Club luncheon Friday by Emil Michael Tyshovnycky, native of Ukraine..." (The Port Arthur News, Jan. 23, 1949)

"...His appearance was highly informative and greatly enjoyed.." (The Roar, Beaumont, Texas Lions Club, Jan. 13, 1949)

Сам інж. Тишовницький пише в своюму листі про ці виклади таке:

„Темою всіх тих одинадцять промов була Україна: її історія, географія, сучасна ситуація і визвольні змагання. Цей підставовий зміст я переплітав все своїми особистими переживаннями і цікавими епізодами, щоби промови не були сухі і нудні, але живі і цікаві.

„Говорю звичайно 30 до 40 мінут. Про надзвичайне зацікавлення свідчить все майже 100%-ова тишина підчас промови, а по її скінченню буря щирого і спонтанного аплявзу.

„Кожний скиталець — це очевидець подій ізза залізної куртини. А залізна куртина притягає нині увагу і цікавість не тільки кожного американця, але цілого світу. Тому кожний бувший скиталець має запевнену авдиторію і зацікавлення серед американців. То-ж використаймо, ми, бувші скитальці, цю нагоду, якої українці в Америці досі ще ніколи не мали. Використаймо її на інформування широких кол американського громадянства про Україну та наші змагання.

„Ідуть часи і події, що можуть знову бути рішальними для нашого народу. А рішати про це будуть в першу чергу Злучені Держави, то є широкий американський загал і прилюдна опінія. Тому всякий труд для правильного поінформування того широкого американського загалу і американської прилюдної опінії про Україну і її проблеми певно принесе колись стократні овочі.

„Тому не дозвольмо, щоби щоденні наші турботи за хліб насушний притьмили наш зір і погляд в будуче, бо грядуть великі дні й події, які вимагають великих і сильних людей, з вірою в серці і з зором та поглядом в будуче".

Дня 21. травня 1949 року помер у 60. році життя

ОНУФРІЙ ШАРАВАРКО,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, У. Н. Союзу. Покійний походив з містечка Усьтечко, повіт Заліщики, Західна Україна. Покійний був основателем згаданого Братства. Також був Головним Контрольором У. Н. Союзу через 8 років.

Полишив в смутку жену і четверо дітей. Похорон відбудеться в вівторок, 24 травня в годині 9-тій стандард час, з дому 137 Miur Ave. — до церкви Преч. Діви Марії No. 6 — Hazleton, Pa.

Вічна Йому Память.

О. Костюк, секр.

ОТ ПУСТІ ГОЛОВИ, АЛЕ ЯК ІМ ЦЕ ПОТРІБНЕ ДО ЩАСТЯ, ТАК ХАЙ РАДІЮТЬ.—Це нюйорські модельки, а між ними галивудський актор, Кірк Доглес, якого модельки проголосили, що є одним з 10 ними вибраних чоловіків, що найкраще вбираються. Тут бачимо, як його декорують як „чемпіона". Але дівчата нічого собі, та це вже інша справа...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Свято в память Т. Шевченка.

Дня 27 березня ц. р. наші організації, що гуртуються при українській прав. парохії, помянути незабутнього Кобзаря — Тараса Шевченка. В церкві відправлено панахиду та переведено збірку на народні цілі на обидвох Богослужбах, яка принесла $53.90. Пополудні відбувся концерт в парохіяльній галі, який розпочато американським гимном. Вступне слово виголосив наш молодий громадянин І. Кокольський, головний радний У. Н. Союзу. Мужеський хор відспівав „Заповіт" та кілька пісень при фортепіяновім супроводі п-ни С. Берек. Три сестри Берек (дві скрипки і піяно) відіграли „Українську Думку", а сольо відспівала п-нна А. Червінська.

Про життя і творчість Т. Шевченка говорив учитель Й. Марцинюк. Слово до збірки виголосив о. мтр. В. Каськів, згадуючи за нещасну долю українських скитальців. Зібрано $126.75. Потім виступив Мішаний Хор з піснями, які були переплітувані деклямаціями дітей Рідної Школи, як О. Шевчук, Іванна Ґудз, Б. Свірський, С. Ясінчук, а сольо на піяні відіграв Д. Липський. При кінці промовив ще парох о. А. Берек. Хори виступали під проводом уч. Й. Марцинюка. Концерт закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна". На допомогу скитальцям остало зо загального приходу $180.65, по відтягненню розходів, $160.15.

По концерті відбулися збори Комітету Злучених Організацій, на яких вибрано такий уряд: Гнат Тепер предсідник, І. Кокольський, заст. предс., Григорій Шевчук, секретар, а Розалія Вецал, заступниця, Марія Липська, касієрка. До Ширшого Комітету входять представники всіх місцевих організацій, що є при українській прав. парохії.

Жертвували з нагоди Шевченкового Свята: І. Тепер $5; по $2: Т. Лаба, М. Е. Капрова, І. Кокольський, А. Сусла, М. Карась, М. Бардачевська, М. Глядик, І. Маленчук, Г. Шевчук, Н. Вецал, А. Галас, П. Заяць, А. Кава, А. Сулима, О. Рекрут, М. Кінаш, К. М. Бойко, М. Липська, М. Панечняк, К. Королишин, Т. Чагарин, о. А. Берек; по $1: М. Підгородецький, А. Сарахман, Н. Житарук, Е. Заяць, Р. Вецал, К. Пурич, Я. Остяк, Т. Строцька, О. Модь, С. Садовський, М. Гольовач, Д. Бойко, О. Чубай, Г. Сталенна, К. Корніцький, І. Чагарин, І. Затонський, П. Коцюба, І. Коцюба, Й. Ходоровський, С. Тепер, О. Сороката, А. Пророчок, А. Сулима, К. Копернюк, М. Гричух, В. Куравський, Р. Косюк, С. Свірський, М. Заходнік, М. Литвинець, Ю. Ясінчук, В. Копитко, Н. Ясінчук, М. Люблинецька, М. Бровчук, Й. Коцюба, А. Королшн, Я. Гук, Й. Марцинюк, П. Стойко, Н. Дзяман, С. Вецал, Н. Гримак, А. Червінська, П. Липська, П. Тепер, Е. Самборський, Д. Ромко, П. Гук, П. Ґудз, Д. Ясінчук, О. Кокольський, Гричух, П. Шевчук, Т. Паньків, А. Самборська, А. Чубай, К. Альбрихт, А. Яцишин, о. В. Каськів, О. Градюк, Г. Глядик, Ф. Гнецко, М. Копернюк, Е. Липський, А. Коніцька, М. Шевчук, М. Колісник, Я. Мостецька, К. Рекрут, П. Димка, О. Мохнацька, З. Гурняк, А. Карась, І. Назарик, П. Гриньчук, М. Камфонік, І. Околіта, Г. Стрик, А. К. Чагарин, А. Шевчук, О. Чагарин. Разом $180.65. Дрібними $48.65.

Р. Вецал.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Ярослав Барнич культурно-мистецьким референтом.

Відомий диригент і музичний педагог п. Ярослав Барнич, який недавно приїхав до Филаделфії, запрошений на працю культурно - музичного референта при Товаристві Українсько - Американських Горожан при Френклин вулиці.

В обсяг діяльности п. Я. Барнича буде входити в першу чергу зорганізування репрезентативного хору м. Филаделфії, якого брак дається дуже відчувати, а далі театральних вистав та музично-вокальних концертів для обзнакомлення не тільки нашої, але й американської публики з культурними цінностями українського народу.

ОБОВЯЗКОМ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ Є, НАЛЕЖАТИ НЕ ТІЛЬКИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, АЛЕ ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА ЗНАЙОМИХ

Є ТАКІ, ЩО ЦЕ ЧУДОВИЩ, ЩО ЙОГО БАЧИМО НА ГОЛОВІ, ІМ ПОДОБАЄТЬСЯ. — Так каже бодай Джуді Шірлі з Лондону, додаючи, що якби так не було, то не носила б цілого курчата на голові!

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка час, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17,993 Слюсарчук Петра з с. Пістень (Косів) від Курищук Івана.

17,994 Пйонтковська Анни д. Онуфра і Олени Мальованої з с. Підвисоке (Бережани) від Гриців Богдана.

17,995 Калайда Афтанасія і Бориса з с. Гранів (Поділля) від Черняхівський Евгена.

17,996 Копцьо Степана с. Івана з с. Ракова (Сянік) від Костик Василя с. Гриця.

17,997 Кочулаб Катерини замуж. Семеґен з с. Лівин (Любачів) від Кочулаб Марії.

17,998 Мизяк Анни зам. Махнах від Лисяк Івана.

17,999 Даців Катерини і сестри Анни з с. Сокирчиці (Самбір Новий) від сестриної дочки Павлини Коздровської Катерини.

18,000 Братів Федора і Василя від сестри Ямельська Катерини.

18,001 а) Домчак Анастазії з дому з с. Стинава Нижна (повіт Стрий) від Лейсанік Евгенії.

18,001 б) Кузьменко Дмитра з с. Калинівки (Волинь) від Зарицький Павла с. Данилів.

18,002 Заводецький Павла з с. Голинь (Калуш) від Максимович Юстини.

18,004 Дзюба Онуфрія з с. Волі Районової (Старий Самбір) від сестр. сина Катерини Ковтик Григорія.

18,005 Немеровський Григорія, Петра і Катерини з с. Сідий (Самбір) від Підкова Івана.

18,006 Переузник Миколи с. Пилипа з с. Вереміївки (Полтавщина) від крев. Кононенко Григорія.

18,007 Пеленко Петра і Дмитра з с. Пархач (Сокаль) від Пеленко Павла с. Ілька.

18,008 Боднарчук Василя і Ландвіт Степана оба з Рогатина від Ландвіт Богдана.

18009 Хоміцький Андрія с. Танаса з с. Ридомишль (Камянець) від Аноляк Максима с. Василя і Марти.

18010 Бабій Івана стр. брата від Бабій Олекси.

18,011 Бідула Теклі з с. Воля Волоська (Березів) від Кондзьола Володимира с. Катерини.

18,012 Метик Тані з дому Паливода з с. Жаготин (Перемишль).

18,013 Кульчицьких з Тулюків. Кульчицька Емілії з села Лужка Горішного (Дрогобич) вд Бандрівська - Модрицька Михайлини.

18,014 **До таборових управ.** Проситься взідомити го таборах, що за братовим сином з с. Липи (Добромиль) пошукує тітка з Америки Дяк Анна. Голоситися під ч. 18,014.

18,015 Кравчишак Івана з с. Задвіря (Сянік) від Малецька Юлії.

18,016 а) Луців Олекси вуйка з с. Нагірянка (Бучач) від Легкий Володимира.

18,016 б) Басс Ольги з дому Василишин, Савицька Люби з дому Сокіл тіточ. брата Мурій Семена від Мандзій Ольги з дому Канарок.

18,017 а) **До таборових Управ** на скитальщині від відділу розшуків при ЗУАДКомітеті. Проситься звідомити по таборах, що за братом Білинським Василем з с. Городище (Самбір) пошукує сестра з Америки Білинська Павлина зам. Волошанська. Голоситися під ч. 18,017 а).

18,017 б) Волошанських: брата Яцка, сестри Марії з с. Ступниці (Самбір- пошукує брат з Америки Волошанський Николай. Голоситись під числом 18,017 б).

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O Box 1661, Philadelphia. 5. Pa

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE.
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи"

СТРАЙК В БЕРЛІНІ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

були зайняли поодинокі зупинки міської залізниці в західних секторах. На ці зупинки нагло почали заїздити потяги большевицької поліції та комуністичних страйколомів, відкриваючи вогонь та без розбору і без остороги стріляючи в страйкуючих. Деякі зупинки кілька разів переходили з рук до рук. В цій розправі проти страйку беруть участь теж Совєти. Неозброєним страйкарам доводиться тільки голими руками захищати себе та свої права перед большевицьким наступом. В тягу тих сутичок був вбитий один молодий залізничник а около 1,000 його страйкуючих товаришів віднесли рани. Тепер страйкуючі звернулися до західних військових управлінь, прохаючи охорони. Американський командант Берліна, ген. Говлі, назвав витворене положення „невиносимим" та скликав наради з британським і французьким командантами. В тій самій справі має відбутися сьогодні теж надзвичайне засідання німецького міського управління. Ген. Говлі заявив, що страйк вже не є „справою тільки контрольованої совєтами залізниці". Не зважаючи на всю большевицьку брутальність в здавлюванні страйку, 16,000 страйкуючих робітників не уступили і рух залізниці практично перервано. Цей страйк та зв'язані з ним події не залишаться без впливу на дальший розвиток положення в Німеччині.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої).

явся, проклинаючи все на світі.

Одного разу хтось запитав його:

— Ей, батя, ви здається, недавно побували на тому світі. Як там почувають себе провозвісники анархізму: Прудон, Бакунін, Штірнер і Крапоткін?

Замість відповіді, полилось страшенне, богохульне прокляття, що торкнулись всіх родичів того, хто його запитав.

Побоювався він тільки одних урок, котрі часто йому приспівували:

„А наш батько Махно
Розсипався в порохно".

Дальше буде).

ТАРЗАН, ч. 2099. Тарзанова стратегія діє.

Серед мовчанки похоронили вони свого товариша по злочині...

...і повернулися до табору.

А Тарзан дальше ждав терпеливо на вершку.

Незабаром, як це він передбачував, один одного обвинувачував у крадіжу торбинки з діямантами.

ПРОТОКОЛ

з нарад річного засідання головного уряду У.Н.Союзу, що відбулося в днях від 21-го до 25-го березня 1949 року, в домі У.Н.Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

В понеділок рано, дня 21-го березня 1949 року зібрались в домі У.Н.Союзу на річне засідання головного уряду У.Н.Союзу всі головні урядники, а саме: Микола Мурашко, головний предсідник; Григорій Герман, заступник головного предсідника; Марія Малевич, заступниця головного предсідника; Дмитро Галичин, головний секретар; Роман Слободян, головний касієр; Дмитро Капітула, Володимир Гірняк, д-р Амврозій Т. Кібзей, Іван Іванчук і Степан Куропась, головні контрольори; Павло Дуда, Степан Слободян, Іван Романишин, Тарас Шпікула, Володимир Дідик, Ґеновефа Зепко-Жеребняк, Микола Давискиба, Іван Кокольський, Дмитро Шмагала, Олена, Штогрин і Петро Кучма, головні радні. Наради тривали пять днів, а проводили ними по черзі головний предсідник та заступник і заступниця предсідника.

Головний предсідник відкрив наради в год. 10-ій перед полуднем таким вступним словом:

Шановні, Головні Урядниці й Урядники.

Вітаю Вас щиро й сердечно та відкриваю це річне засідання.

Цього року вшановуємо 55 роковини зорганізування Українського Народного Союзу, отже події, якої важливість ще сьогодні відчуваємо такою, якою вона була дня 22. лютого 1894 року.

Багато змін заіснувало в У.Н.Союзі від того пропамятного дня. Нема між нами вже тих, котрі своїм чином причинилися до того, що У.Н.Союз „до життя повстав". Та зате є нас понад пів сотки тисяч таких Союзовців, які повинні щиро подбати про те, щоби це вшанування не було тільки поверховним вчинком, але дійсною нагодою для виконання організаційних обовязків.

Вже шесте десятиліття оцінює У.Н.Союз виконані обовязки його головних і відділових урядників та членів. Оцінює передусім після того, чи, й як, вони причинилися для його розвою й росту. Оцінює їх Союз так тому, бо його гаслом є, щоби всі Союзовці завжди були активні, та в цій своїй праці свідомі величі Союзових ідей і їх значення не тільки для самих членів, але й для цілого загалу.

Чи виконані нами організаційні обовязки в минулому році відповідали тому гаслові, викажуть наші звіти.

Перед ухваленням порядку наших нарад, хвилинною мовчанкою віддаймо померлим членам належну їм почесть. Тут головні урядники повстали з місць та мовчанкою вшанували память померлих членів.

Тоді головний секретар відчитав такий порядок нарад:

1. Звіти членів головного екзекутивного комітету та головної контрольної комісії.
2. Звіт відповідального редактора „Свободи".
3. Звіти головних радних.
4. Дискусії над звітами.
5. Внесення та ухвали.

Контрольор І. Іванчук пропонує, щоб до прочитаної програми нарад додати ще одну точку, а саме: Завдання У.Н.Союзу під теперішню пору. Ця точка повинна бути взята під увагу зараз по дискусії над звітами. Знов дискусія над звітами повинна відбуватись негайно по зложенні кожного поодинокого звіту.

Поданий вище порядок нарад із запропонованими змінами контрольора І. Іванчука принято одноголосно на внесення радного М. Давискиби, поперте радною О. Штогрин.

Опісля приступлено до звітів головних урядників.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, М. МУРАШКА,
за час від 1. січня до 31. грудня 1948 р.

Організаційні успіхи.

Розповсюдження ідей Українського Народного Союзу, збільшення числа його членів, оживлення Союзового руху серед молодих членів, гідне приняття нових українських іміґрантів Союзовою родиною, видання Календаря-Альманаху, — це справи, що їх упродовж минулого року ми успішно проводили і виконували для добра У.Н.Союзу. Він у 1948 році ріс, кріпшав і йшов вперед. Як організація свобідно й добровільно обєднаних українських родин і людей в Америці й Канаді, звязаних спільним почуттям інтересу, праці та спільною народною традицією, У.Н.Союз збагатив себе і своїх членів у минулому році потішними і задовільними організаційними осягами. Однодушність, рівновага й наполеглива праця, були суттю в осягненні цих осягів, а знов постійний розвиток цією рушійною силою та спонукою до ще більших організаційних здобутків.

Лінія нарису росту У.Н.Союзу і його організаційної діяльності постійно в 1948 році пнялась догори. Кожний, хто слідкував за ростом й активністю У.Н.Союзу в минулім році, певно без труднощів це доглянув. Хто слідкував, той певно доглянув труди роботящих рук і мозку головних і відділових урядників, редакторів, організаторів, члениць і членів. Завдяки напружености та участи великого числа їх у тій праці, У.Н.Союз без упину ріс і кріпив свої сили, як це виказують у своїх звітах члени екзекутиви та контрольної комісії, як Союзової так і Стейтової.

6½% більше членів.

Збільшення в 1948 році загального числа членів на 2,591, це вислід роботящости багатьох нас у закріпленню У.Н.Союзу. Як візьмемо до уваги те, що з початком 1948 року У.Н.Союзові бракувало 1,718 членів до наміченого тоді числа 50,000, то радіти треба кожному тим, що з кінцем грудня 1948 року У.Н.Союз уже мав усіх членів, старших і дітей, 50,873.

Американці й Канадійці загально вважають, що гріш виданий на життєве обезпечення, виданий на добру річ. Сучасна статистика життєвого обезпечення виказує, що 4 з 5-ти американських родин посідають життєве обезпечення. Вони його мають на суму 201 біліонів долярів, або пересічно $6,000 на родину. Українці, що зорганізовані в У.Н.Союзі, також вважають, що гріш виданий на життєве обезпечення в У.Н.Союзі, виданий на добру річ. Добру для нас самих і наших родин, як теж добру і для народу, з якого ми вийшли. 55 літ роблення У.Н.Союзом добрих діл для своїх членів, їхніх родин і українського народу, є найкращим цього доказом. Яка ж велика шкода з цього, що теперішна статистика У.Н.Союзу не виказує, щоб 4 з 5-ти українських американських і канадійських родин були обезпечені в ньому. Яким розумним і похвальним ділом було б це, як би щонайменше 150 тисяч українських родин в Америці, а 50 тисяч у Канаді були забезпечені життєвим обезпеченням У.Н.Союзу! Тому працюймо всі щиро і завзято, щоб це якнайскорше здійснити.

Змагали до поліпшення прибутків.

У минулому році ми змагали, щоби поліпшити прибутки з бондових інвестицій. Робили ми це з найбільш можливою обережністю. Дбайливо слідкували за такими бондовими інвестиціями, що давали би У.Н.Союзові добрий прибуток і, що відповідали би вимогам статуту нашої організації і Стейтів в яких У.Н.Союз веде свій інтерес. Продавали з зарібком, або без втрат, бонди з найнижчими відсотками, а набували бонди з найвищими відсотками. Бондів з найнижчими відсотками ми продали в 1948 році на суму $761,113.07 а $1,759,000 ми інвестували впродовж року в нові бонди, що в процентовому відношенню даватимуть У.Н.Союзові приблизно пів відсотка більше прибутку, як він його мав з проданих бондів.

7¾% більше майна.

З кінцем грудня 1947 року У.Н.Союз мав загального майна $9,627,761.35, а з кінцем грудня 1948 року $10,379,428.61. Отже після покриття всіх видатків, він мав $751,667.26 більше як у 1947 році. Це ж і найважніше для Союзового інтересу. Головний касієр у свойому звідомленні виказує подрібно де, і як, майно У.Н.Союзу інвестоване. Говорячи загально про зріст У.Н.Союзу в минулому році, а головно про збільшення числа членів до 50,873, а майна до $10,379,428.61, треба ствердити, що це дійсно потішний і задовільний річний осяг.

Матеріяльний стан видавництва.

Служити інтересам членів У.Н.Союзу і читачів газет „Свободи" й „Юкрейніен Віклі", як теж загальним інтересам українського загалу, редакція і адміністрація вважали це своїм найважнішим обовязком. Одначе, гідне сповнення цього обовязку вимагає ліпшого матеріяльного стану як той, що його тепер має видавництво У.Н.Союзу. Цеж і ставить перед видавництвом питання, як зі суми, що її тепер члени платять за часопис, збільшити в часі теперішної дорожнечі цей матеріяльний стан? Це питання головний уряд на засіданні цього року, а конвенція наступного року мусять розвязати.

Пресовий фонд.

В 1948 році, як і в двох перед ним, редакція й адміністрація вели кампанію за пресовим фондом. Зібрано його на суму $8,072.32. Зложили на цю суму 3,295 членів і передплатників. Три минулі роки збирання пресового фонду виказали, що в У.Н.Союзі є члени і є передплатники „Свободи", які стали передовими в жертвенности для піддержки своєї народної газети, яка вже 56 років правдиво інформує і обороняє український нарід та вірно йому служить. З жертвенности тих членів і передплатників для матеріяльного забезпечення „Свободи" ми всі можемо бути тільки горді. Та не можемо бути горді тим, що в У.Н.Союзі є ще багато таких членів-читачів, які й досі для матеріяльного забезпечення своєї газети датки ще не зложили, хоч завданням усіх нас є дбати щиро про те, щоб якнайбільше членів У.Н.Союзу та громадян не членів були не тільки постійними читачами своєї дійсно народної газети, але й платили за неї не цю передплату, яку встановлено ще тому 30 років, але таку, яка відповідала б дорожнечі теперішного часу.

Прихід.

Передплата від членів У.Н.Союзу і від не членів $59,134.93; з розпродажі по склепах $275.02; оголошення $11,475.57; друкарські роботи $11,914.31; пресовий фонд $8,072.32; різні інші дрібні приходи $5,782.65; з книжок, карток і стінних календарів $3,331.25; Альманах Календар У.Н.Союзу $1,745.58; продаж паперу $554.05; зворот за електрику $288.00; зворот за телефон $150.64; дивіденда від асек. компанії $73.89; зо зміни адрес $39.83. Разом $102,838.04, менше $285.60 продажного опусту.

Розхід.

Платня робітників $35,022.60; платня редакторів $16,421.00; платня постійних і часових дописувачів $3,347.37; газетярський папір і матеріяли для газети $16,355.31; Рент У.Н. Союзові $7,500.00; поштові видатки $6,599.57; різдвяні картки $4,140.00; різні дрібні видатки $2,703.51; части до машин і направи $2,480.83; книжки $1,445.15; електрика і ґаз $1,390.61; канцелярійні прибори $1,188.69; асекурація $850.52; соціяльне обезпечення $860.42; телефон $752.48; різні инші видатки $490.43. Разом $101,548.58, менше $33.73 купного опусту.

Звязані з видавництвом кошти збільшились у минулому році на 8% більше, як у 1947 році. Коштував більше папір, робітники, редактори, дописувачі, пошта, та всякі инші матеріяли необхідні для видавництва.

Імпрези й окружні збори.

Відділові свята й окружні Союзові збори, влаштовувані в минулому році для вшановання роковин та для кращого ознайомлення урядників, членів і не членів з організаційним життям, ростом і рухом У.Н.Союзу і його відділів, оживлювали і збільшували Союзову активність, та помагали усім нам ліпше пізнати один одного. Користь з того велика, як для відділів так і У.Н.Союзу взагалі. А це для організації найважніше. Бо вона краще розвивається, стає більш життездатною, рухливою. Упродовж 1948 року я був на зборах чи ювілеях у таких місцевостях: Филаделфія, Па.; Рачестер, Н. Й. і Вунсакет, Р. Ай.

Отсе є короткий загальний перегляд минулорічної нашої організаційної праці. Всім вам, шановні головні й відділові урядники, редактори, організатори й члени, що брали в тій праці участь, щиро дякую.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА

У дискусії над звітом гол. предсідника забирали слово такі головні урядники: д-р А. Т. Кібзей, С. Куропась, Д. Капітула, І. В. Іванчук, І. Кокольський, П. Кучма, В. Гірняк, Д. Шмаґала й І. Романишин.

У дискусії заторкнено цілий ряд справ, що відносились до господарки в самому Союзі, а зокрема до господарки в адміністрації видавництва „Свободи".

На запит в справі теперішного стану Союзових морґеджів та реальностей предсідник заявив, що Союз дістає тепер точно належні відсотки від морґеджів, а теж умовлені сплати інвестованого капіталу на морґеджі, а щодо реальностей, то їх Союз має тільки вже три, а й ці старається продати.

Коли мова про фінансову сторінку „Свободи", то вона, як це сказав предсідник, є нездорова та в оплаканому стані. Бо для нормального розвитку видавництва „Свободи" потрібно тепер щонайменше $100,000 річно від передплатників та членів, а адміністрація „Свободи" дістала, наприклад в минулому році, тільки $59,000. Тому, на дальшу мету, зовсім неможливо продовжати з постійним недобором це видавництво, тимбільше, що адміністраційний фонд У.Н.Союзу, з якого покривано завжди недобори „Свободи", вичерпався вже до цеї міри, що з нього в найближчих роках не можна буде дістати ніякого гроша на згадану ціль.

На запит, чому приватні видавництва виходять краще на лад ніж „Свобода", предсідник відповів, що „Свободи" не можна порівнювати з американськими видавництвами, що великою масою комерсійних оголошень покривають збільшені кошти видавництва, а крім цього, піднесли значно в останніх роках висоту передплати на свої видавництва, тоді коли „Свобода" лишилась на цій самій передплаті, яку мала десятки років тому.

В дальшій дискусії над цею справою, головні урядники висказували свої думки щодо того, в який спосіб можна б поліпшити теперішній стан „Свободи". І так, зогляду на те, що тільки конвенція могла б підвищити передплату на „Свободу", урядники пропонували, що тепер треба посилити працю над побільшенням передплатників „Свободи" між новими іміґрантами, а дальше віднестись теж окремим листом до американсько-української молоді в справі передплати англійського тижневика „Юкрейніен Віклі". Підкреслено теж необхідність живішої акції в часі цьогорічної кампанії за добровільну доплату до теперішної передплати „Свободи", а в тій цілі відділи У.Н.Союзу повинні влаштовувати під час кампанії окремі імпрези, з яких дохід був би призначений на „Свободу". Такі імпрези могли б бути вжиті теж і для цього, щоб на них вияснювати це рішальне значення „Свободи", яке вона має в нашому громадському житті взагалі, а в Союзовому зокрема. Бо коли навіть бувший головний радний У.Н.Союзу, як це завважив гол. контрольор В. Гірняк, випису́є про „Свободу" „несотворені речі", та невірним представленням справи шкодить навіть при організуванні нових членів до У.Н.Союзу, то тим більше заходить потреба вияснювати ролю і значення „Свободи". Піднесено теж думку, щоби головні і відділові урядники на місцях приєднували більше передплатників для „Свободи", та щоб подбали більше про збірку оголошень для неї, а знов в часі кампанії за добровільну доплату до передплати, підшукали в поодиноких місцевостях окремі особи, які дбали б про збірку жертв на „Свободу".

Обговоривши докладно всі подробиці справи видавництва „Свободи", головні урядники прийшли до переконання, що повну і успішну розвязку всіх труднощів можна досягнути тільки підвишкою передплати, і тому вважають що вже тепер треба усвідомлювати членів на місцях, що „Свобода" не може вдержатись без підвишки, а тому наступна конвенція повинна піднести передплату на „Свободу" щонайменше на 50 центів місячно, замісць теперішних 30 центів. На цьому закінчено дискусію над звітом гол. предсідника.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА, Г. ГЕРМАНА

Шановні Головні Урядники!

Минулого року я був на трьох засіаннях головного екзекутивного комітету, а це, 5-го червня, 1-го вересня і 28-го грудня. Під час минулого року мені не було поручено ніяких справ до полагодження, тому моє урядування та праця обмежувалася до місцевого союзового життя.

30-го травня я був на конвенції Українських Ветеранів, що відбулася в Филаделфії. На бенкеті покликали мене до слова і я сказав відповідну промову, намічуючи спільні інтереси У.Н.Союзу і Українських Ветеранів.

2-го жовтня мені припоручено бути на конвенції Американської Молоді Українського Роду, що відбулася в Ютика, Н. Й. Там я виступав з промовою на конвенційних нарадах і на бенкеті.

Через шість тижнів, від 26-го липня до Лейбор Дей, я заступав редактора „Юкрейніен Віклі", і редагував шість чисел цего видання в англійській мові. Це була приємна праця завдяки прихильному відношенню редакторів і робітників „Свободи". Всі вони були щедрі, коли ходило про якунебудь поміч.

В своїй місцевості я піклувався клюбом Молоді У.Н.Союзу, що продовжує свою активність вже другий рік. Цей клюб гуртує молодих членів УНСоюзу, а з підприємств, що їх влаштовує, помагає скитальникам. Старанням членів цего клюбу зачався курс української мови у У.М.С.А., де я сповняю фукцію учителя.

Минулого року я дальше дописував кожного тижня до „Юкрейніен Віклі" на різні теми, а між ними було теж пять статей про У.Н.Союз і про Союзові видавництва.

В моїй околиці головний заробіток являється в копальнях вугля. Нових іміґрантів майже нема, а тому і нема свіжих сил до організаційної праці, і кожний почин в цьому напрямі стрічається з різними труднощами.

На цьому кінчу цей звіт і желаю головним урядникам найкращих успіхів в біжучому році.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ Г. ГЕРМАНА

В дискусії над цим звітом забирали голос д-р А. Т. Кібзей, В. Гірняк і М. Давискиба. Вони бажали вияснення в справі його заступства в редагуванні „Юкрейніен Віклі". На ці запити заступник головного предсідника відповів, що до цеї праці покликала його Екзекутива У.Н.Союзу, та що в тому часі редактор „Юкрейніен Віклі" С. Шумейко був на відпустці.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА МАРІЇ МАЛЄВИЧ

Якраз відбуваємо тепер останнє річне передконвенційне засідання головного уряду, і я вірю, що кожний гол. урядник за три роки свойого урядування набрав багато Союзового досвіду у своїх округах. Тому мені здається, що було б на місці, як би ми на цих зборах спільно обговорили ці наші спостереження в різних округах, та прийшли до якогось заключення щодо того, в який спосіб найкраще повести б нашу організацію так, щоб постійно збільшувати ряди її членів, а опісля ці наші добре обдумані плини предложити під розвагу наступній конвенції.

В моїй окрузі не було минулого року таких справ до полагодження, що вимагали б моєї присутності, крім одної справи в молодечому відділі ч. 34 в Ембридж, Па., котру я полагодила 14-го січня 1948 р.

Дня 12-го грудня 1948 р., скликала я організаційні збори Пітсбурської округи. На цих зборах явились представники двадцятьох відділів. Я переводила зборами, а референтом був гол. секретар, п. Дмитро Галичин. В довгій і річевій промові дав він відділовим урядникам багато цікавих фактів та пояснень щодо У. Н. Союзу. Урядникам менше активних відділів подав він знова відповідні вказівки та поучення, в який спосіб вони можуть виповнити свою квоту в цьогорічній кампанії за новими членами. По рефераті велась довга і оживлена дискусія.

Того самого вечора відбувся шістьдесятьлітний ювілей оснування одного з найстарших товариств, що творили У.Н. Союз, а це Бр. св. о. Николая, від. 53 У.Н.Союзу. На тім святі виголосила я промову, як рівнож проводила цілою програмою. Також промовляв гол. секретар Д. Галичин. В програмі взяв участь теж місцевий хор під проводом п. Степана Яґели. По ювілею відбувся бенкет.

Була я також приявна на трьох засіданнях екзекутиви УНСоюзу з котрих звіти були поміщені на сторінках „Свободи".

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ МАРІЇ МАЛЄВИЧ

До слова в дискусії над цим звітом зголосився тільки контрольор І. В. Іванчук, який видвигнув думку, що Пітсбурщина, яка начисляє велике число відділів, повинна би мати окремого постійного організатора. На його запит, чи Пітсбурщина має активну Союзову молодь, пані Малєвич відповіла, що така молодь є, але її за мало. Ця активна молодь, це головно відділові урядники, які є в деяких відділах.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ У.Н.СОЮЗУ Д. ГАЛИЧИНА ЗА 1948 РІК

Кампанія за збільшення У.Н.Союзу до 50,000 членів.

Організаційна праця У.Н.Союзу велась впродовж 1948 року під знаком клича, який видвигнено ще в другій половині 1947 року, а який містився в словах: збільшити конечно Союз до 50,000 членів. Щоб здійснити цей клич, треба було збільшити нашу організацію на 1,718 членів, коли мати на увазі, що з початком 1948 року У.Н.Союз начисляв 48,282 члени. Збільшити організацію на 1,718 членів не було легким завданням, головно, коли малося на думці висліди організаційної праці з попередніх років. Бо, наприклад, праця в трьох повоєнних роках виказувала такі висліди. В 1945 році Союз збільшився на 1,268, в 1946 на 949, а в 1947 році на 1,613 членів. Тимсамим, щоб осягнути намічену ціль, то 1948 рік повинен був дати більше членів ніж котрийнебудь зі згаданих років. Так і сталося. Ми досягнули числа 50,000 з кінцем серпня, а 1948 рік закінчився числом 50,873.

Успіх кампанії за збільшення Союзу до 50,000 членів треба приписати, в першій мірі, організаторам та урядникам і членам цих 167 відділів, що не тільки виконали, але навіть перевиконали цю квоту нових членів, яка їм була призначена. Їм належиться перше слово подяки й признання зі сторони всього Союзового загалу. Дальше треба ще згадати про 182 відділи, які частинно виконали свою квоту, і в такий спосіб, бодай в малій мірі, причинилися до успіху. На згадку, хоч й неприхильну, заслугують теж і цих 117 відділів, які не дістали в згаданій кампанії ані одного члена. Ці відділи не проявляють вже довший час ніякої активности. Вони не тільки не збільшуються, але постійно виказують убуток в членах. Вони зовсім не солідаризуються в праці з іншими відділами. Замісць виконати наложений на них обовязок, вони його скидають на інші відділи, та своєю неактивністю тільки збільшують тягар праці цих відділів. Вони живуть плодами праці активних відділів, бо коли б усі відділи

(Продовження на стор. 6-тій)

О. ГЕЦ

ШКІЦИ З БРАЗИЛІЇ

(ILHA DAS FLORES — ОСТРІВ КВІТІВ)

Згадую собі той чудесний ранок, коли з туманної мли вирисувалися неясні контури берегів нашої нової батьківщини. Згадую метушню і нервозність людей, в котрій виразно виступає страх і недовірчивість впродовж кількох років переслідуваного діпіста. Всі ніби бояться якоїсь несподіванки, котра в останній момент не дозволить таки стати ногою ген на тій привітній землі, освітленій малиновим шовком променистого ранку, уквітчаній мрійними високими пальмами.. Всі спішать зійти з корабля першими, і тільки залізна рука військової дисципліни тримає людей в рямках строгого порядку.

Нарешті по кількох годинах нетерплячки і чекання ми таки сходимо на землю. Правда, це покищо не континент, а тільки острів, але всеж таки земля, а не хитка палуба пароплаву.

Для нас, людей, котрі пройшли сувору школу воєнних років і таборового життя, наскрізь цивільні і навіть сказати б патріярхальні порядки привітного острову здаються веселими, як дитяча забава. Дарма, що приїхало понад вісім соток чужих людей, не видно ніде ні озброєного поготівля, ні навіть достатньої кількости поліції. Порядки головно утримуються „горячими брунетами", взутими в деревяні ходаки на босу ногу. Нас ніхто не штовхає, нам ніхто не погрожує, навіть ніхто не хмурить облич в холодну офіціяльну міну.

Дістаємо постільні речі, номери мешкань і прямуємо в глибину острова до мешкальневих павільйонів. Це — досить привітні ззовні будови, правда, без вікон з зашкленими вгорі дверима. Довкола поверху — суцільна тераса, по якій можна обійти цілий будинок кругом. В павільйонах є велика спільна заля і менші кімнати, розраховані на 6 людей. Замість стін — переділки, що не сягають ні підлоги ні стелі, а тому жодної конспірації, а тим більше спокою не забезпечують. Під самою стелею високо вгорі причаїлися зловіщі сорокаті павуки, а увечері величаво лунають концерти мільйонів комарів, котрі за свої співи відбирають плату кровю слухачів.

Порядки на острові також своєрідні і не подібні ні до таборових ні до пароплавних, хоч би вже навіть тим, що карток нема! Щоправда, нас повідомили, що їдальня стало запізнюється з видачею харчів і що про американські лігумінки тут нема мови, але це все здається нам дрібницею, у порівнанні з тим фактом, що картка — той понижаючий гідність людини контроль, при якому ви не смієте їсти більше, ніж вам приписано, таки нарешті щез із нашого життя!

До їдальні заходиться зовсім просто, тільки на дві черги, бо за один раз всі не зміщуються.

Перша вечеря була спізнена на півтори години. При вході до їдальні дістаємо ложки і горнятка, які маємо звернути аж при відборі документів на виїзд. Брати мусіли всі, дарма, що багато людей ці речі мали з собою власні. Може б і не варт було про це згадувати, колиб вищезгадані ложки не грали такої поважної ролі в статистиці іміґраційного уряду. Отже з перших днів нашого перебування на острові Квітів виявилось, що для другої черги людей харчів не все вистачає. При енерґійних інтерпеляціях з боку покривджених виявилось,

ПРОТОКОЛ

(Продовження зі стор. 5-тої)

пішли за прикладом їх байдужности до потреб і вимог розвитку організації, тоді ціла організація мусіла б завмирати. Тому для таких відділів нема іншої ради, як тільки злучитись з іншими активними відділами. Бо добро й розвиток У.Н.Союзу вимагають, щоб у нашій організації не було таких відділів, які служили б злим прикладом для інших відділів.

Згадуючи про це нездорове явище в організаційному житті Союзу, на тлі цього явища зарисовується тимбільше виразно й ясно активність цих відділів, які постійно вкладають свою працю в розбудову Союзу. Ця праця була великою, зокрема в минулому році. Бо нераз вели ми вже кампанії за збільшення Союзового членства. Наприклад, в останніх двох десятиліттях вели ми більші кампанії з приводу 40-ліття, 45-ліття і 50-ліття існування Союзу. Вели ми теж кампанії і перед кожною Союзовою конвенцією, і в кожній такій кампанії ми намічували певну ціль, яку треба здійснити. Та жодна з цих кампаній не осягала своєї цілі вповні, не давала нашій організації наміченого числа нових членів. Бо навіть кампанія, яку ми вели з приводу Золотого Ювилею У.Н.Союзу, не була вповні успішною, хоч в неї вложено було багато праці, часу та зусиль. Доперва ця остання кампанія, яку ми вели в цілі збільшення Союзу до 50,000 членів, становить виняток. Бо, як головний уряд У.Н.Союзу видвигнув в 1947 році клич, щоб збільшити Союз до 50,000 членів, то головні урядники були тоді свідомі того, що коли цей клич буде здійснений до кінця 1948 року, то це треба буде вважати великим успіхом. І цей успіх власне осягнено, бо 1948 рік закінчено числом 50,873. Осягнувши те число, ми збільшили Союз на 2,591 членів впродовж 1948 року.

Щоб оцінити як слід цю працю, яку треба було виконати для збільшення Союзу на 2,591 членів упродовж одного року, то найкраще порівняти цю працю з вислідом успіхів з попередніх років.

Коли скінчилась економічна депресія, яку переживала наша країна в роках від 1929 до 1934, і коли наша організація, яка, подібно як і інші організації, виказувала в цих роках депресії значний убуток в членах, а доперва впродовж 1935 року почала підніматись з цього стану постійних втрат в членах, та виказувати зразу малий, а опісля в наступних роках чим раз то більший приріст в членах, то починаючи від 1935 року, а кінчаючи на 1948 році, в цих 13 роках минулий рік записався в історії Союзу найбільше успішним роком в приєднуванні нових членів. Іще найбільше зближеним під цим оглядом був 1944 рік, коли то наша організація обходила 50-річчя свого існування і коли то Союзовці пошанували цей Золотий Ювилей своєї організації цим, що збільшили її на 2,392 члени. Та в минулому році, що був звичайним роком, ми збільшили Союз на 2.591 членів, а тому з тимбільшим признанням треба піднести заслуги цих Союзових працівників, яких видав 1948 рік.

Вкінці треба ще згадати про ту працю, яку виконано в минулому році з рамени головної канцелярії У.Н.Союзу для успішного переведення згаданої кампанії. У першій мірі треба піднести, що зараз з початком року виготовлено та розіслано до всіх відділів брошуру в українській мові, подаючи в ній важні факти про різні роди обезпечення, членські привілеї, про працю Союзу на різних ділянках нашого життя, про його вагу і значення в розбудові цього життя та про поміч Союзу загальній українській справі. Виготовляючи цю брошуру, ми мали головно на увазі, що тепер приїжджають і будуть приїжджати до Америки й Канади зі скитальщини в що раз то більшому числі українські імігранти, яких агенти р[illegible]них компаній старатимуться затягати в ряди своїх обезпеченевих підприємств. Тому саме [illegible] треба цих нових імігрантів освідомити та познайомити, що ми маємо свої обезпеченеві інституції, маємо свої запомогові організації, які можуть обслужити їх краще ніж інші асекураційні компанії. І якраз згадана брошура має сповнити бодай частинно це завдання, щоб поширити серед нових імігрантів бодай важніші інформації про У.Н.Союз, обзнайомити їх з цілями і працею Союзу, і в такий спосіб звернути їх увагу на потребу стати, в першій мірі, членом У.Н.Союзу, членом цієї організації, яка своєю побудовою, цілями, ідеями та працею відповідає ще найкраще вимогам часу та нашим стремлінням.

І з приємністю треба ствердити, що нова українська іміґрація виказує належне розуміння щодо того, яку організацію вибрати за свою та де її належати. Бо впродовж 1948 року більше ніж 1,000 українських імігрантів вписались в члени У.Н.Союзу. Коли брати під увагу, що це імігранти, які стали членами У.Н.Союзу по кількох місяцях, а навіть дуже часто по кількох тижнях побуту на американській і канадійській землях, то на їх адресу треба висказати тимбільше признання за їх правильний підхід та належне розуміння своїх обовязків супроти себе самих, своїх родин, а зокрема супроти цих вимог, які ставить до нас теперішній час як до цих, що походять з поневоленого народу, який потребує і чекає нашої помочі. Бо через Союз, бо при помочі Союзу ми зможемо виконати ці обовязки краще ніж коли б ми ходили тут на американській землі одинцем, незорганізовані.

Щодо праці, яку ведено з рамени головної канцелярії для успіху кампанії, треба ще згадати, що крім виготовлення та висилки брошури про У.Н.Союз, кожного місяця в часі кампанії висилано до відділів теж обіжники, в яких ми звертали увагу на конечність досягнення наміченої цілі, взиваючи відділи до виконання своїх обовязків та заохочуючи членство до посиленої праці. Таку саму ціль мали теж різні короткі заклики, а головно статті, які були поміщувані в „Свободі" в часі кампанії. Бо починаючи від річного засідання з березня 1948 року, аж до 30. вересня 1948 року, це є до часу закінчення кампанії, впродовж цих 6 місяців, кожного тижня була поміщена одна стаття, разом 26 статтей, в яких обговорювано виконану працю У.Н.Союзу, його теперішні завдання, та потребу дальшої розбудови цеї нашої народньої твердині.

До успіху кампанії причинялись в певній мірі теж і організаційні поїздки головних урядників. Цей успіх був видніший головно тоді, коли по такій поїздці лишався в даній місцевості організатор та працював там над приєднуванням нових членів. І так упродовж 1948 року я мав нагоду бути в організаційних ціллях в таких місцевостях: Алентавн, Па.; Гемілтон, Онт. Канада; Болтімор, Мд.; Фреквіл, Па.; Бостон, Масс.; Пітсбург, Па.

РУХ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗА 1948 РІК:

З початком січня 1948 року було повнолітних членів		35,744
У 1948 році:	принято нових	2,535
	принято наново	321
	принято з переступними листами	335
	принято з інших кляс	1Ꞁ7
	принято зо старого роду обезпеч.	6
	Разом	39,058
У 1948 році:	суспендовано	676
	відійшли з переступними листами	362
	відійшли до інших кляс	117
	відійшли до нового роду обезпечення	6
	відійшли зо зворотом в готівці	205
	відійшли на безплатне продовження	10
	відійшли на виплачене обезпечення	6
	відійшли з виплаченим обезпеченням	34
	померли	338
	Разом	1,754
Віднявши 1,754 від 39,058 дістанемо загальне число повнолітних членів з кінцем грудня 1948 року		37,304

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ БУЛИ ОБЕЗПЕЧЕНІ В ТАКИХ КЛЯСАХ:

У старому роді обезпечення	263
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	763
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками продовж 20 років	9,639
В обезпеченні платнім за життя з вкладками продовж 20 років	6,320
В новім обезпеченні на ціле життя для нових членів	8,494
В новім обезпеченні на ціле життя для старих членів	11,825
Разом	37,304

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1948 Р.

З початком січня 1948 року було всіх дітей членів		12,538
У 1948 році:	принято нових	1,686
	принято наново	139
	принято з переступними листами	117
	принято з інших кляс	62
	Разом	14,542
У 1948 році:	суспендовано	469
	відійшли з переступними листами	128
	відійшли до повнолітних членів	236
	відійшли до інших кляс	62
	відійшли на виплачене обезпечення	1
	відійшли на безплатне продовження	4
	відійшли з виплаченим обезпеченням	1
	відійшли зо зворотом в готівці	62
	померли	10
	Разом	973
Віднявши 973 від 14,542 дістанемо загальне число дітей членів з кінцем грудня 1948 року		13,569

ДІТИ БУЛИ ОБЕЗПЕЧЕНІ В ТАКИХ КЛЯСАХ:

У клясі 1. Молодечого Департаменту	3,406
У клясі 2. Молодечого Департаменту	948
У клясі 3. Молодечого Департаменту	2,456
У клясі 4П на $ 250 Молодечого Департаменту	166
У клясі 4П на $ 500 Молодечого Департаменту	2,300
У клясі 4П на $1000 Молодечого Департаменту	819
У клясі 5Е на $ 250 Молодечого Департаменту	268
У клясі 5Е на $ 500 Молодечого Департаменту	2,261
У клясі 5Е на $1000 Молодечого Департаменту	630
У клясі 6С на $ 500 Молодечого Департаменту	237
У клясі 6С на $1000 Молодечого Департаменту	98
Разом	13,569

Маючи на увазі, що з початком 1948 року було всіх повнолітних членів і дітей 48,282, а знов з кінцем 1948 року те загальне число виносило 50,873, то загальний приріст у членах за рік 1948 виносив ____ 2,591

У звіті про повнолітніх членів читаємо, що нових членів принято 2,535. Маючи на увазі, що в цьому числі є зараховані 236 таких членів, що перейшли з Молодечого Департаменту до старших, то властиве число повнолітніх членів, що були зорганізовані в 1948 році, виносило 2,229. Знова в Молодечому Департаменті зорганізовано 1,686 членів, так що загальне число всіх нових членів, які були зорганізовані впродовж 1948 року, було 3,985. Коли мати на увазі це число нових членів, то треба ствердити, що таки минулий рік був справді світлим щодо приєднування нових членів. Бо переглядаючи річні звіти про рух членів в попередніх роках, треба довго шукати, щоб знайти подібний рік. Треба [illegible] чвертьстоліття, щоб довідатись, що у всіх цих роках тільки один 1924 рік був, щодо числа нових членів, дещо успішнішим ніж 1948 рік. Усі інші роки не дорівнюють 1948 рокові.

Важніші позиції, на які треба ще звернути увагу в поданих тут табелях членського руху, це число суспендованих членів, а теж і членів, що відійшли з організації з готівкою. Бо саме ці два числа заважують найбільше на тому, чому ми збільшили організацію тільки на 2,591 членів, хоч ми зорганізували далеко більше, бо 3,985 членів. Бо коли мова про членів, що померли, а таких було в обох Департаментах 348, то цей убуток є зовсім нормальним. Та не є вже нормальним і природним явищем, коли старших членів і дітей було суспендовано в числі 1,145, а з цього числа принято наново тільки 460, так що через суспензу втрачено 685 членів. Не є теж нормальним і те явище, що в 1948 році відійшло з готівкою з молоді, 267 членів. Порівнюючи число суспендованих членів і цих, що відійшли з готівкою з числами з попереднього року, завважимо, що з одної сторони ми зробили незначний поступ, а з другої, ще погіршили справу. Поліпшення завважуємо в числі членів, що відійшли з готівкою, бо в 1947 році таких членів було 302, а в 1948 році 267. Знову гірше представляється справа зі суспендованими членами, бо в 1947 році суспендовано 1,061, в 1948 році 1,145. Отже з одної сторони ми зискали 35, а з другої стратили 84 члени. І як у приєднуванні нових членів ми зробили в минулому році значний поступ, так знова в здержанні членів від суспензи ми не тільки не зробили поступу, але ще й пішли крок взад. Тому справа суспензи членів остається на дальше нерозвязаною. і вона представляє найбільше відємну сторінку нашого Союзового, організаційного життя. Її розвязка, її поліпшення залежить тільки від нас самих, від головних і відділових урядників. Чим більше праці, чим більше старань доложить кожний урядник у переконанні членів, що суспенза ділає тільки на їх власну шкоду, тим меншим буде число суспендованих членів. Бо всі ми знаємо добре, що це дуже трудно та майже неможливо досягнути такого ідеального стану в нашій організації, щоб не мати суспендованих членів, та одначе всі ми теж знаємо, що при збільшених стараннях та праці з нашої сторони ми могли б це число значно зменшити.

Рух відділів.

Упродовж 1948 року зорганізовано такі відділи У.Н.Союзу: ч. 402 в Твін Ситі, Мінн.; ч. 430 в Филаделфії, Па.; ч. 444 в Саскатун, Саск. Канада.

В цьому році розвязано від 285 в Ферел, Па., а знов злуку перевели такі відділи: 203 і 183 створили від 183 в Дітройт, Міш.; 240 і 14 створили від. 14 в Нюарку, Н. Дж.; 368 і 241 створили відділ 241 в Вунсакет, Р. Ай.; 412 і 154 створили відділ 154 в Глен Лайон, Па.

Маючи на увазі, що з початком 1948 року було 466 відділів, а впродовж року зорганізовано три нові відділи, один розвязано, а вісім злучились, то з кінцем 1948 року всіх відділів було 464.

Культурна праця У.Н.Союзу.

В 1948 році появилась з друку книжка англійською мовою під наголовком: Іван Франко. Написав її тепер вже покійний д-р Персівал Конді, що походив з англьосаського роду. Передмову до цеї книжки написав проф. Кольомбійського університету Кларенс А. Меннінґ. Книжка „Іван Франко", це вже 7-ме з ряду видавництво в англійській мові, що появилось в останніх роках заходами У.Н.Союзу. На передодні другої світової війни, головний уряд У.Н.Союзу, застановляючись на одному зі своїх річних засідань над тим, в який спосіб помогти б в поширенні в світі правди про Україну, український нарід, його культуру, історію, його теперішне положення, уважав, що Союз сповнить найкраще цю місію відповідними видавництвами в англійській мові. І цю місію, яку він взяв на себе, він виконує. Ця місія відбилась широким відгомоном не тільки серед англьосаського світу, про що свідчать численні рецензії про різні книжки, видані Союзом, а зокрема рецензії про книжку проф. Кларенса Меннінґа „Де Сторі оф Юкрейн". Цей відгомін продерся навіть через залізну куртину і понісся аж до самої Москви, до самої столиці темного советського царства, столиці тюрми народів. І коли рецензії в різних американських журналах і часописях на згадану книжку не завжди були прихильні, то принаймні не видно було в них злоби, а скорше незнання справи, то за те советські рецензії насичені були самою московською лайкою, брехнею та наклепами. А вже найбільше скропилось таки на проф. Меннінгу. Як читали ми недавно, то один советський рецензент назвав його „запеклим фашистом, агентом американської розвідки та фальсифікатором історії України, а його Історію України — підлою книгою". Видно, що правда, яку голосить проф. Меннінг в цій книзі, занадто заболіла російських імперіялістів, коли вони дишать аж такою скаженою ненавістю до згаданої книжки. І коли вони назвали її „підлою книгою", то це для нас авізо про тим більшу вартість цеї книги. Бо тільки правда, переконливі аргументи та ясні і неоспоримі історичні факти, якими відзначається ця книжка, могли так болюче вколоти російських імперіялістів.

Рецензії, які появились досі на видавані Союзом книжки, є найкращим мірилом того, як важною є ця видавнича праця У.Н.Союзу. Та ця праця не досягне повного успіху, коли ми не подбаємо про поширення цих книжок, коли ми не купимо книжки та не дамо її в такі руки і в таке місце, де вона могла б принести якнайбільшу користь для української справи. Коли поглянути на „стоси" книжок, якими завалені полиці книгарні „Свободи", то справді трудно знайти відповідь на те, чому то в нас є так багато людей, які нарікають, що нічого не робиться для української справи, а так дуже мало таких, що дійсно працюють.

На ці „стоси" книжок, які вже знаходяться в книгарні „Свободи", ми доложили три місяці тому ще нову „верству" книжок про Івана Франка. Подбаймо про поширення цеї книжки, щоб світ довідався про цього духового велитня України, про якого проф. Меннінг в своїй передмові каже, що „спід його пера виходив безустанно клич до ділання, до праці, до національного відродження, до свідомости щодо значення України в світі, до ідеалів і надій людства", та що добре було б, щоб люди по цілому світі читали про ці правди, які голосив Франко, читали головно тепер, коли то до слова приходять нераз фальшиві пророки, що виступають під маскою „прогресу".

55-ліття У.Н.Союзу.

22-го лютого цього року минуло 55 літ від часу основання У.Н.Союзу, 55 літ важкої піонірської праці, великих зусиль, поступу та боротьби за краще завтра не тільки своїх членів, але всього українського американського загалу і всеї української спільноти.

55 літ піклується Союз по своїм найкращим силам та змагає до піднесення нашого національного та культурного уровення на американській землі. 55 літ несе Союз поміч там, де її найбільше потрібно, там, де загальне добро цілої української збірноти цього вимагає. 55 літ не вгаває його слово, його клич до дальшої праці, до спільних зусиль і помочі поневоленій Україні.

Щоб помогти Союзові цю благородну місію ще краще сповняти в найближчій будуччині, подбаймо, щоб в його 55-ліття зміцнити його ряди новими членами. Подбаймо, щоб закінчити 55-літній ювилей У.Н.Союзу 55 тисячами членів.

Це буде найкраща пошана, яку можемо віддати Союзові в цьому ювілейному році.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ

В дискусії над цим звітом забирали голос такі головні урядники: В. Гірняк, д-р А. Т. Кібзей, С. Слободян, М. Давискиба, І. В. Іванчук і Д. Шмагала.

Дискусія зосереджувалась над організаційною та культурною ділянкою У.Н.Союзу. І так головні урядники запитували, в який спосіб можна б оживити працю по цих відділах, які є зовсім неактивні, та яких, як виказував звіт секретаря, було, в минулій кампанії за новими членами, аж 117. В цій справі головні урядники поділяли думку секретаря, що такі відділи, що нічого не роблять, своєю неактивністю шкодять не тільки собі, але і цілій організації, бо служать злим прикладом для інших відділів та знеохочують їх до праці. Щоб цього оминути на будуче, то головні урядники були цеї думки, що такі відділи треба злучити з іншими активними відділами, та що в цій справі найближча конвенція повинна винести відповідну ухвалу.

В дальшій дискусії над організаційною ділянкою порушено справу таких членів, що відходять з організації з готівкою. Дошукуючись причин такого поступовання, секретар заявив, що з готівкою відходять в першій мірі ці члени-ветерани, що мають державну асекурацію та вважають її за вистачальну для своїх потреб. Відходять теж з готівкою і такі члени, за яких обезпечення в Союзі платили досі їх батьки, а як ці перестали це робити з якихось причин, тоді молодь вибирає заощаджену батьками готівку, та відходить з організації не здаючи собі справи, що таким поступованням вона сама собі найбільше шкодить, бо нераз за малу суму готівки позбавляє себе дешевого та модерного обезпечення. Щоб вияснити молоді цей шкідливий крок, ми висилаємо до кожного поодинокого члена, що жадає готівки, відповідні листи, та стараємось в такий спосіб переконувати, молодь, щоб вона не лишала організації, та одначе листовні пояснення та переконування осягають свою ціль тільки в деяких випадках. Більше в цьому напрямі можуть зробити місцеві урядники, коли вони особисто вияснюватимуть цю справу даним членам.

На запит, яким членам належалась безплатно Пропамятна Ювілейна Книга У.Н.Союзу, секретар пояснив, що згідно з ухвалою минуло-річного засідання головного уряду У.Н. Союзу, головна канцелярія мала вислати безплатно цю книгу всім новим членам, що прибули тепер зі скитальщини, та стали членами У.Н.Союзу впродовж кампанії за новими членами від 15-го серпня 1947 до 30-го вересня 1948 року. Цю ухвалу виконано, коли мова про членів в Злучених Державах, яких адреси прислали нам поодинокі відділи, а щодо членів в Канаді, то саме тепер приготовляється для них висилку.

На запит, скільки нових членів приєднали до У.Н.Союзу постійні організатори впродовж 1948 року, секретар ствердив, що на всіх 3,985 нових членів, що були зорганізовані в 1948 році, постійні організатори приєднали 1,613 членів. На дальший запит секретар вияснив ще, що на всіх новоприєднаних в кампанії членів, 835 припадає на Канаду.

Обговорюючи культурну працю У..НСоюзу в минулому році, секретар підчеркнув, що крім видання книжки про Івана Франка в англійській мові, чималим вкладом в цю культурну Союзову ділянку треба вважати теж видання українською мовою Ювілейного Календаря-Альманаху У.Н.Союзу.

На цьому закінчено дискусію на звітом гол. секретаря.

(Дальше буде).

що кухня не винна. Кількість людей на осторві обчисляється по ложках, котрі „знаходяться в обігу", і з того розрахунку їдальня виходить і точно таку скількість тарілок ставиться на столи. Натомість кидається у вічі дивна подібність людей ,котрі бувають на першій і на другій турі в їдальні, але адміністрація тут не терпить і має чисту совість.

Наша недавна радість з приводу відсутности карток щезає, і ми вже самі пропонуємо завести картки, але дарма! Спроба заведення карткової системи на Острові Квітів коштувала так багато клопотів і потерпіла таке ганебне фіяско, що про неї адміністрація не хоче більше навіть слухати, бо коли почали видавати картки для першого транспорту, то на 850 людей розійшлося понад 2,000 карток.

Єдине, що залишилось робити — пристосуватися і перетерпіти, тим більше, що на кожному кроці доводилося стикатися і звикати до цілком нових законів і темпів життя.

Якщо німець каже: „Ніколи не відкладай на завтра того, що можеш зробити сьогодні", а для американця час — гроші, то бразилійська мудрість на цей випадок життя мусить іти в парі з нашою славетною приказкою, що „робота не вовк — у ліс не втече", і тому бразилієць ніколи не спішиться з тим, що можна відкласти. Але навіть коли праця стає поперед життя неминучою конечністю, бразилієць виконує її добросовісно і спокійно, не витрачаючи задарма нервів і не кваплячись її скоро закінчити.

Пасієнсія! — ось правдивий девіз бразилійського життя.

Так, наприклад, лікарська комісія, через яку мали пройти на Острові Квітів усі новоприбулі впродовж трьох днів, тяглася близько двох тижнів. Спочатку наші люди зявлялися точно о 10 годині ранку, коли мала починатися праця комісії, терпеливо чекали годину і навіть більше, але, переконавшись, що пунктуальність на новій землі не є зовсім такою доконечною річчю, почали і собі пристосовуватись до місцевих звичаїв. Якщо у перших днях імігранти чекали на лікарів, то пізніще ролі помінялися, і в той час, коли лікарі терпеливо чекали на пацієнтів, то останні ловили рибу або крабів, чи були зайняті розвязками різних політичних проблем. Нарешті комісія скінчила свою працю і відїхала, а щось по чотирьох днях зявилася ще одна господиня, котра „все якось не мала часу на ту комісію піти, бо то, чуєте, четверо дітей, то так лиш ся здає"...

І нічого! Знову викликали цілу комісію в повному складі з Ріо де Жанейро, оглянули і маму і діточок, спокійно, чемно, навіть без докорів чи здивування, з правдивою фільозофською пасієнсією.

Або ось другий характерний факт:

(Дальше буде).